

คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครปฐม

ปริญญานิพนธ์

ของ

โสภณา รอดชู

๖๖ ก.ช. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

มีนาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1121

185297

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้นับนี้แล้วเห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผศ.ทวีสิทธิ์ สิทธิกร)

..... กรรมการ

(รศ.เจлимศักดิ์ สุภาพล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.ทวีสิทธิ์ สิทธิกร)

..... กรรมการ

(รศ.เจлимศักดิ์ สุภาพล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ.พิมพ์ศรี โตคติเทพย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้นับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศจ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ... 5 ... เดือน ... พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีสิทธิ์ ลิทธิกร รองศาสตราจารย์เฉลิมศักดิ์ สุภาพล คณะกรรมการ
ควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์พิมพ์ศรี โตคติแพทย์ ซึ่งเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์มณฑล โยคาพจร ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่ล้อม ที่
อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ออกไปเก็บข้อมูล และผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน
ที่ช่วยเหลือให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบของพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งพี่น้อง และเพื่อน ๆ อาจารย์ในโรงเรียน
วัดไผ่ล้อมทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา ที่ายที่สุดขอขอบคุณ คุณอานาจ รอดชู ที่เป็น
ผู้ให้กำลังใจอันสำคัญยิ่งในชีวิต ที่ทำให้ผู้วิจัยมีความมานะพากเพียรจนสำเร็จ อนึ่งคุณความดีและ
ประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ที่พึงมีขอกราบบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ที่ผู้วิจัยเคารพ
ทุกท่าน

โสภณา รอดชู

กุมภาพันธ์ 2536

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น	7
	คานิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	11
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	34
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
	ประชากร	36
	กลุ่มตัวอย่าง	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	40
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	43
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	44
	วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	45
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2535	38
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียนที่เป็นตัวแทนแต่ละห้องที่ทำการศึกษา	39
3	จำนวนและคำร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ อายุ ศาสนา การศึกษาของ บิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว	50
4	จำนวนและคำร้อยละของนักเรียน ตามการจัดอาหารประจำวันที่บ้านของนักเรียน ผู้จัดหรือผู้ปรุงอาหารที่บ้านของนักเรียน จำแนกตามเพศ	56
5	จำนวนและคำร้อยละของนักเรียน ตามการรับประทานอาหารเช้าก่อนเข้าเรียน จำแนกตามเพศ	58
6	จำนวนและคำร้อยละของนักเรียนที่ได้รับเงินเป็นค่าอาหารกลางวันที่โรงเรียนใน แต่ละวัน และตามการรับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน จำแนกตามเพศ .	61
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ นักเรียน ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	64
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ นักเรียน ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อน สารพิษ	67
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ นักเรียน ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	69

ตาราง	หน้า
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ นักเรียน ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	72
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ นักเรียน ด้านส่วนรวม	73
12 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง .	74
13 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ ระหว่าง นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง	78
14 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ...	81
15 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ...	84
16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน โดยส่วนรวม ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง	86
17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ในด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมาก เกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	88
18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ ระหว่าง นักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อย เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	91

19	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการ การบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	94
20	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการ การบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	97
21	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน โดยส่วนรวม ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับ นักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	99
22	การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปิตามารดา มีอาชีพแตกต่างกัน	101
23	การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับระดับการศึกษาของปิตามารดา	102
24	การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ครอบครัวมีรายได้แตกต่างกัน	103
25	การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปิตามารดา มีขนาดของครอบครัวแตกต่างกัน	104

ภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนของการเกิดคำนิยม	21

บทนำ

คำนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่มีศักยภาพในการผลิตอาหารสูงมากประเทศหนึ่งของโลก ทั้งนี้เนื่องจากภูมิประเทศมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญะนานาชนิด และมีการเร่งรัดในการส่งเสริมการเกษตรจนสามารถผลิตอาหารเลี้ยงประชากรของประเทศและของโลกได้ แต่ถึงกระนั้นปัญหาทุพโภชนาการก็ยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ ซึ่งพบได้ในกลุ่มประชากรทั่วไปทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

ปัญหาทุพโภชนาในประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของประเทศ อันได้แก่ เด็กวัยก่อนเรียน เด็กวัยเรียน และหญิงตั้งครรภ์ ตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2534) คือปัญหาการขาดโปรตีนและพลังงาน โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก และโรคคอพอกจากการขาดไอโอดีน การดำเนินงานตามแผนงานโภชนาการ เพื่อแก้ไขปัญหาดูพโภชนาการในประชากรกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นการแก้ไข ปัญหาการขาดโปรตีนและพลังงานในเด็กวัยก่อนเรียน (อายุ 0 - 5 ปี) และโรคคอพอกจากการขาดไอโอดีนในเด็กวัยเรียน (อายุ 5 - 14 ปี) ในช่วงระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4, 5 และ 6 ทำให้อุบัติการณ์และความรุนแรงของทุพโภชนาการลดลง เช่น การขาดโปรตีนและพลังงานในเด็กก่อนวัยเรียนได้ลดลงจากร้อยละ 24 ในปี พ.ศ. 2530 เหลือเพียงร้อยละ 17 ในปี พ.ศ. 2533 ปัญหาโรคคอพอกจากการขาดไอโอดีนในพื้นที่เป้าหมาย 15 จังหวัดของภูมิภาค ลดลงจากร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2532 เหลือเพียงร้อยละ 16 ในปี พ.ศ. 2533 (กองโภชนาการ. 2533 : 27) ถึงแม้การดำเนินงานตามแผนงานโภชนาการในแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 จะสามารถลดจำนวนเด็กขาดสารอาหารลง แต่การดำเนินงานยังไม่สามารถทำได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และแนวโน้ม

ความรุนแรงของปัญหาโภชนาการยังคงจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในด้านต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อระบบอาหารและโภชนาการของประชากรที่สำคัญคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปรุงแต่งอาหาร การบรรจุอาหาร และการผลิตอาหารสำเร็จรูปต่าง ๆ และจากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศจะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวชนบทและผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองส่วนหนึ่งมาใช้ชีวิตอยู่ในโรงงานต่าง ๆ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาโภชนาการที่แตกต่างไปจากระยะที่ผ่านมา (แผนงานโภชนาการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7. 2534)

จากสภาพและปัญหาทุพโภชนาการที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าปัญหาทุพโภชนาการส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับวัยเด็ก ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ใหญ่ ที่มีสุขภาพสมบูรณ์และมีสมรรถภาพในการทำงาน อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ภาวะโภชนาการ ที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของเด็ก ซึ่งจะต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 2 ขวบ ถ้าเกิดการขาดสารอาหารในช่วงนี้จะมีผลต่อภูมิคุ้มกันต้านทานโรค การเจริญเติบโตของร่างกาย สมอ และการพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ และจะส่งผลต่อเนื่องในวัยต่อมา โดยเฉพาะวัยเรียน ซึ่งอยู่ในระยะที่กำลังเจริญเติบโต ร่างกายต้องการอาหารเพื่อสร้างเซลล์ เนื้อเยื่อ กระดูก ฟัน และอวัยวะอื่น ๆ เป็นวัยที่กำลังคล่องแคล่วว่องไว ต้องการพลังงานเพื่อประกอบกิจกรรม ตลอดจนพัฒนาการทางสมอง สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ดังนั้นถ้าการบริโภคอาหารไม่เพียงพอ น้ำหนักของร่างกายจะลดลง และเป็นโรคขาดสารอาหารได้ ในทางตรงข้ามถ้าบริโภคอาหารเกินความต้องการของร่างกาย ก็จะทำให้เกิดโรคอ้วน ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ โรคเบาหวาน และโรคอื่นที่เกี่ยวข้องในวัยผู้ใหญ่ ภาวะโภชนาการเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความเสื่อมหรือความสมบูรณ์ในด้านสุขภาพและชีวิตของคนเราที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารบุคคลใด จะมีสุขภาพดีหรือเลวเราอาจพิจารณาได้จากภาวะโภชนาการของบุคคลนั้น (ทวี ฤกษ์สำราญ. ม.ป.ป.)

เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ จะพบว่ามีสาเหตุและปัจจัยที่สำคัญหลายประการทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่สาเหตุที่น่าสนใจอย่างยิ่งด้านหนึ่ง คือ สาเหตุทางด้านสังคม เพราะเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ไม่ว่าใครมีเงินก็สามารถซื้ออาหารมาบริโภคได้

ตามอำนาจการซื้อ ยังมีเหตุผลอื่นประกอบอีก ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ องค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาในแต่ละสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นผลให้เกิดค่านิยมที่ผิดเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ซึ่งมีผลต่อสุขภาพอนามัยและการเกิดโรคภัยไข้เจ็บของประชากร เพราะค่านิยมเป็นผลมาจากขบวนการทางความคิดของบุคคลที่เป็นตัวกำหนด ตัวตัดสินชี้ให้บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ (ประภาพีณ สุวรรณ. 2527 : 39) ดังนั้นการมุ่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีทางอาหารเพียงด้านเดียวจึงไม่อาจขจัดปัญหาทุพโภชนาการได้ หน่วยงานเดียวกับการยกระดับการศึกษาหรือการปลดคนไม่รู้หนังสือ หลักประกันเพียงพอที่จะขจัดทุพโภชนาการ การรณรงค์ให้โภชนาศึกษาเพียงอย่างเดียวก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยให้ได้มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง และสามารถสร้างแบบแผนบริโภคอาหารที่ถูกต้องในวัยผู้ใหญ่ได้ต่อไป

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางด้านต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก ทำให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป วิถีชีวิตของคนในชนบทมีการเลียนแบบคนเมืองภายใต้เงื่อนไขรายได้ต่ำ อิทธิพลดังกล่าว ก่อให้เกิดค่านิยมในการบริโภคอาหารที่แตกต่างไปจากเดิม ประกอบกับความเจริญของเทคโนโลยีทางด้านอาหารและโภชนาการ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารมีการผลิตอาหารสำเร็จรูปออกมาให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้ออย่างมากมาย ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจการค้า และใช้สื่อโฆษณาต่าง ๆ โหมน้ำผู้บริโภคว่าให้ซื้อสินค้าหรือบริการของตน สื่อโฆษณาจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคให้แก่ครอบครัว โดยเฉพาะการโฆษณาอาหารที่มุ่งตรงถึงเด็กในฐานะเป็นผู้บริโภคและใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการโฆษณาใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มุ่งใจให้เด็กหันมาซื้อสินค้าและบริโภคอาหารตามที่โฆษณามากขึ้น เช่น อาหารที่ทำจากแป้งทอดกรอบ อาหารประเภทอาหารจานด่วน (Fastfood) หรืออาหารจากถั่ว นูเทลและขนมบรรจุกล่อง ทำให้เด็กมีค่านิยมในการบริโภคอาหารไม่ถูกต้อง ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อสุขภาพเด็ก ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องในวัยเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องจะช่วยทำให้เด็กมีแนวคิด รู้จักตัดสินใจ และเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าต่อสุขภาพของตนเองได้

โดยทั่วไปแล้ว ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของเด็ก มักจะได้รับการถ่ายทอดจากบิดามารดา และครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นด้วยการพบเห็น การเลี้ยงดู และการอบรมสั่งสอน ดังเช่น จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และคนอื่น ๆ (2526 : 15) ได้ศึกษาบริบทนิสัยของเด็กวัยก่อนเรียนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า การที่บิดามารดาของเด็กกลุ่มตัวอย่างไม่รับประทานอาหารชนิดใดแล้ว เด็กก็จะไม่รับประทานอาหารชนิดนั้นด้วย ดังนั้นหากครอบครัวมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ค่านิยมนั้นก็อาจจะถูกถ่ายทอดไปสู่เด็กได้ เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแพง อาหารที่ทำให้เกียรติภูมิในสังคมสูงขึ้น ได้แก่ อาหารจำพวกน้ำอัดลม น้ำชา ขนมปังกรอบ และผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งราคาแพงกว่าอาหารที่ผลิตขึ้นในประเทศ และมีคุณค่าทางโภชนาการไม่แตกต่างกัน อาหารเหล่านี้มักมีคุณค่าทางโภชนาการน้อย ราคาแพง และไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพของเด็กเท่าที่ควร

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยเรียน โรงเรียนจะเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้เด็กเกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ โดยเด็กจะเกิดการเรียนรู้ เกิดการโต้ตอบ การยอมรับคุณค่าและการเปรียบเทียบจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ซึ่งโรงเรียนสามารถจะกระทำให้เป็นอย่างดี (เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. 2527 : 39) เนื่องจากได้กระจัดประณการศึกษาเป็นวัยที่พร้อมต่อการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ได้ง่าย โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการปลูกฝัง ความรู้ทัศนคติ และค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้แก่เด็ก รวมทั้งเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนและบ้าน นำความรู้จากโรงเรียนไปสู่บ้านให้บิดา มารดา หรือคนในครอบครัวได้พัฒนาความรู้ และค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการจัดการอาหารที่มีคุณค่าแก่นักเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ตลอดจนกวาดล้างเรื่องการขายอาหารที่มีประโยชน์ งดเว้นการขายอาหารจำพวกลูกกวาด ลูกอม น้ำอัดลม และอาหารสำเร็จรูปที่เลวร้ายต่าง ๆ การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะมีส่วนเสริมสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้คงอยู่กับนักเรียนจนติดเป็นนิสัย นอกจากนี้การสอนสุขศึกษาให้นักเรียนได้คิด ได้เลือกตัดสินใจได้ปฏิบัติในการบริโภคอาหารอย่างถูกต้อง ก็จะเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนอีกด้วย

การสอนวิชาอาหารและโภชนาการได้มีการจัดการศึกษาในหลายระดับ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าเรื่องอาหารและโภชนาการที่จัดไว้ในโปรแกรมการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา นับว่ามี

ความสำคัญที่สุด (UNESCO. 1965) ซึ่งเราถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และจิตใจของเด็ก

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้บรรจุเรื่องอาหารและโภชนาการไว้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในหน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534) โดยมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความคิด สติปัญญา ค่านิยม สามารถดำรงชีวิต แก้ปัญหา พัฒนา และปรับปรุงชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการ จึงเป็นการเตรียมคนเพื่อให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต ซึ่งจะต้องปลูกฝังค่านิยม เจตคติ อันจะมีผลต่อการดำรงชีวิตให้แก่ผู้เรียนด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังค่านิยมมากขึ้น การปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขภาวะทุพโภชนาการให้แก่เด็ก และเป็นค่านิยมอันพึงประสงค์ที่ควรจะต้องก่อให้เกิดในเด็กระดับประถมศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้ผ่านการเรียนรู้และปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมาจากครอบครัวและโรงเรียนแล้ว จะมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งต่อไปจะเป็นกำลังที่สำคัญของชาติ หรือบางส่วนที่ไม่ได้ศึกษาต่อก็จะเป็นบุคคลที่ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเอง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารนี้จะมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการและคุณภาพชีวิตของบุคคลอันจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในภายหน้า ประกอบกับมีผู้วิจัยในเรื่องค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในวงแคบ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขและปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อไป ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดูพโภชนาการของประเทศในระยะยาวได้

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบคำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รวมไปถึงรายได้และขนาดของครอบครัว และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นให้สามารถนำไปใช้ในดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
2. เป็นประโยชน์แก่ครู เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการอาหารกลางวัน งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยการตลอดจนผู้ปกครองได้เข้าใจถึงปัญหาด้านความรู้ คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดกิจกรรม และปรับปรุงวิธีการในด้าน การส่งเสริมความรู้ คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแก่นักเรียน ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพดี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2535 ซึ่งประกอบด้วยประชากรใน 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ มีจำนวน

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนถึงขั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 256 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 10,250 คน เป็นนักเรียนชาย 5,238 คน เป็นนักเรียนหญิง 5,012 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครปฐม ในปีการศึกษา 2535 จำนวนนักเรียน 1,014 คน เป็นนักเรียนชาย 518 คน เป็นนักเรียนหญิง 496 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาและพื้นเพของบิดามารดา รวมไปถึงรายได้ และขนาดของครอบครัว และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากร ถือว่าเป็นข้อมูลที่ตอบด้วยความตั้งใจ เต็มใจ และผู้ตอบทุกคนแสดงความรู้สึกริक्तเป็นของตนเอง โดยให้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

2. การตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากรในวันและเวลาที่แตกต่างกันไม่ทำให้ผลที่ได้แตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง การให้ค่าให้ความสำคัญเกี่ยวกับอาหาร และการบริโภคอาหารโดยได้เลือกอย่างอิสระ และพิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าสิ่งนั้นมีค่าเป็นสิ่งที่ต้องการ

สำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อตัวนักเรียนเอง มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากแบบประเมินค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแบบมาตรฐานประเมินค่า 4 ระดับ

1.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.00

1.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49

1.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49

1.4 ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำมาก หมายถึง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องและพึงประสงค์ทำให้เกิดกับนักเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2535 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกทุกอย่างของนักเรียน โดยแสดงออกมาในลักษณะของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาหารและการบริโภคอาหารโดยการกระทำหรือปฏิบัติเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำนาน ๆ ครั้ง หรือไม่เคยทำเลย และมีผลต่อภาวะโภชนาการของนักเรียน

กลุ่มที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง กลุ่มของนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป

กลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร หมายถึง กลุ่มของนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.50

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดงานประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการจัดการเรียนการสอน 3 ภาคเรียน

4. ระดับการศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดามารดาคนใดคนหนึ่ง เป็นเกณฑ์ โดยแบ่งออกเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 0 - 12) คือ

4.1 ไม่มีวุฒิทางการศึกษา (ไม่ได้เรียนหนังสือ)

4.2 ประถมศึกษา

4.3 มัธยมศึกษา

4.4 สูงกว่ามัธยมศึกษา

4.5 บริญญาตรี หรือเทียบเท่า

4.6 สูงกว่าบริญญาตรี

5. ระดับการศึกษาสูง หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

6. ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาลงมา

7. อาชีพของบิดามารดา หมายถึง ชนิดของงานที่บิดามารดาทำอยู่ที่น่ารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวของนักเรียนมากที่สุดเพียงอาชีพเดียว โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

7.1 ข้าราชการ หมายถึง ผู้ที่รับราชการหรือทำงานในสังกัดของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

7.2 ค้าขาย หมายถึง ผู้ที่ทำการค้า ธุรกิจ ทุกชนิด

7.3 เกษตรกรรม หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพในการทำนา ทำไร่ ทำสวน ทำการประมง หรือเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย

7.4 รับจ้าง หมายถึง ผู้ที่รับจ้างเป็นรายวัน รายเดือนหรือประกอบอาชีพรับจ้างส่วนตัว ซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนในแต่ละวัน

8. รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนทั้งหมดของสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ ค่าจ้างเงินเดือน ค่าเช่า ดอกเบี้ย ก้าวไร เงินปันผล บำเหน็จบำนาญ เป็นต้น นำมารวมกัน โดยคิดเป็นรายได้ต่อเดือนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2529 : 10) คือ

8.1 ต่ำกว่า 2,466 บาท

8.2 2,466 - 7,410 บาท

8.3 สูงกว่า 7,410 บาท

9. ขนาดของครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวซึ่งรวมถึงผู้ปกครองและญาติที่อยู่เป็นประจำ โดยแบ่งขนาดของครอบครัวเป็น 3 ระดับ คือ (สมาคมศสเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2525 : 185 - 188)

9.1 ครอบครัวขนาดเล็ก บุคคลในครอบครัวต่ำกว่า 5 คน

9.2 ครอบครัวขนาดกลาง บุคคลในครอบครัว 5 - 7 คน

9.3 ครอบครัวขนาดใหญ่ บุคคลในครอบครัวมากกว่า 7 คน

10. สถานที่ตั้งโรงเรียน หมายถึง สถานที่ตั้งของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล และนอกเขตสุขาภิบาล

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดแบ่งหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.1 ความหมายของคำนิยาม

1.2 ชนิดของคำนิยาม

1.3 ทฤษฎีคำนิยาม

1.4 หน้าที่ของคำนิยาม

1.5 ลักษณะของคำนิยาม

1.6 เกณฑ์ในการพิจารณาคำนิยาม

1.7 การวัดคำนิยาม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. ความหมายของคำนิยาม

คำนิยามมีอิทธิพลและมีความสำคัญเป็นอันมากต่อพฤติกรรมของบุคคล การสร้างคำนิยามที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคม นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำจำกัดความและความหมายของ "คำนิยาม" ไว้หลายประการ เช่น

พัทยา สายหู (2516 : 5) อธิบายความหมายของคำนิยามว่า หมายถึงสิ่งที่นิยามยึดถือ ประจักษ์ที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก ตรรกะใดที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจักษ์ตัว เป็นเครื่องกำหนดแม้แต่สิ่งที่ทำจนเคยชินเป็นนิสัย

อาานนท์ อาภาภิรม (2527 : 8) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า หมายถึง สิ่งสำคัญขั้นมูลฐานที่ทำให้บุคคลตัดสินใจว่าควรจะทำอย่างไร หรือไม่ควรทำอย่างไร พฤติกรรม หรือการแสดงออกต่าง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะค่านิยมที่บุคคลมีอยู่ ค่านิยมซึ่งเป็นเรื่องของความคิด ในสิ่งที่ควรจะเป็นซึ่งคนส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน ค่านิยมบางประการ เช่น เสรีภาพส่วนบุคคลมีผลตามกฎหมายด้วย ค่านิยมสร้างแกนของวัฒนธรรมถือเป็นลักษณะขั้นมูลฐานของวัฒนธรรม

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2518 : 17) สรุปว่าค่านิยมหมายถึง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งอื่นที่คนในสังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่า จึงยอมรับมาปฏิบัติตามและหวงแหนไว้ระยะหนึ่ง ค่านิยมมักเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและความคิดเห็นของคนในสังคม

สาโรช บัวศรี (2527 : 19) ให้ความหมายของค่านิยมว่า หมายถึง สภาพ (หรือการกระทำ) บางประการที่เราเชื่อ (หรือนิยามมันเอง) ว่าควรยึดมั่น เพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคม หรือของตัวเอง

กินสเบิร์ก (Ginzberg. 1966 : 18) อธิบายว่า ค่านิยมเป็นหลักที่บุคคลยอมรับเพื่อใช้กับตนเอง แล้วค่านิยมเหล่านี้จะช่วยเขาในการเลือกและจัดระเบียบสิ่งที่ให้เลือก ซึ่งค้นพบได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตเนื่องจากค่านิยมมีหลายอย่าง คนเราจึงจัดค่านิยมเหล่านี้เป็นระบบจากสูงสุดไปถึงต่ำสุด

โลเคิช (Lokeach. 1969 : 27) ได้ให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม หมายถึง รูปแบบของความเชื่อ (Belief) ที่แต่ละคนยึดถืออยู่ว่าแต่ละคนควรปฏิบัติตนอย่างไรหรือสิ่งใดมีคุณค่า ไม่มีคุณค่า ค่านิยมแตกต่างจากเจตคติ (Attitude) และความเชื่อ (Belief) เพราะค่านิยมมิได้เกี่ยวข้องกับสิ่งของ บุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเฉพาะอย่าง แต่ค่านิยมสัมพันธ์กับทุกสิ่งโดยทั่วไปและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ค่านิยมยังมีความหมายเป็นมาตรฐานในการตัดสินว่าสิ่งใดเลวหรือดี และใช้ในการตัดสินพฤติกรรมของแต่ละบุคคลด้วย

คาร์เตอร์ (Carter. 1973 : 28) ให้ความหมาย ค่านิยม ว่าหมายถึง คุณลักษณะที่มนุษย์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคุณค่า มีความสำคัญ มีความหมาย แล้วมีผลเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของเขา ลักษณะนี้เป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมช่วยกันรักษาและสนับสนุนให้คงอยู่

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของ "ค่านิยม" จากผู้ทรงคุณวุฒิและจากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จึงสรุปความหมายของค่านิยมไว้ว่า

ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อที่ประกอบไปด้วยความนิยมชมชอบ การให้คุณค่าต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วยอมรับนับถือว่ามีค่าเพียงพอที่จะนำมาประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือ ค่านิยมจึงมีบทบาทสำคัญในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

2. ชนิดของค่านิยม

ลักษณะของค่านิยมอาจจำแนกออกได้หลายประเภทด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วแต่ว่าผู้แบ่งจะยึดอะไรเป็นพื้นฐานในการแบ่ง ซึ่งไม่มีการแบ่งที่เป็นการตายตัวแต่เพียงวิธีเดียว (สาโรช บัวศรี. 2527 : 19) ดังเช่น

โรคิช (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2529; อ้างอิงมาจาก Rokeach. 973) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมประเภทที่มีคุณค่าในการเป็นเครื่องมือหรือแนวทางไปสู่สิ่งอื่น ซึ่งอาจเรียกว่า ค่านิยมประเภทที่มีคุณค่าในด้านการใช้สอย (Instrumental Values) ตัวอย่างเช่น ความทะเยอทะยาน ความใจกว้าง ความรื่นเริง ความสามารถ ความสะอาด ความซื่อสัตย์ เป็นต้น
2. ค่านิยมประเภทที่เป็นจุดหมายหรือมีคุณค่าไม่ได้พึงสิ่งอื่นและมีคุณลักษณะเฉพาะของตนเอง (Terminal Values) ตัวอย่างเช่น ชีวิตที่มีความสะดวกสบาย ชีวิตที่ตื่นเต้น ความรู้สึกประสบความสำเร็จ สวัสดิภาพของครอบครัว ความสุข ความรัก เป็นต้น

ฟินีช์ (Phinix. 1958 : 29) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ค่านิยมทางวัตถุ (Material Value) เป็นค่านิยมเกี่ยวกับร่างกายของเราหรือปัจจัย 4 อย่าง ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
2. ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่ช่วยก่อให้เกิดความรักและความสัมพันธ์กันในสังคม
3. ค่านิยมทางสัจจะ (Truth Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ต้องการความรู้ เช่น นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์ ที่ค้นคว้าหากฎแห่งธรรมชาติ

4. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบ เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) เป็นความซาบซึ้งในความดีและความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา ความสมบูรณ์ของชีวิต ซึ่งรวมทั้งความรัก และการบูชาทางศาสนาด้วย

พนัส หันนาสินทร์ (2523 : 19) นักการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนค่านิยมได้แยกประเภทของค่านิยม ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ค่านิยมที่มีลักษณะคงตัว คือ ค่านิยมที่จำเป็นอันจะต้องรับปลูกฝังให้กับเยาวชนไทยและประชาชนไทยทั่วไป เป็นค่านิยมที่ยอมรับโดยปราศจากข้อสงสัยในสังคม ตัวอย่าง เช่น ความรักชาติ ความเป็นไทย ลัทธิชาตินิยม ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความสะอาด การมีสุขภาพดี การรักษาสุขภาพส่วนตัวและชุมชน เป็นต้น

2. ค่านิยมที่มีลักษณะไม่คงตัว หรือมีค่านิยมที่เกิดขึ้นใหม่ ยังอยู่ในระหว่างการพิสูจน์ด้วยกาลเวลาว่าจะมีความคงทนถาวรสักเพียงไร เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความพึงพอใจในความงามของศิลปะ เป็นต้น การสร้างค่านิยมประเภทนี้อาจจะไม่รับด่วนนักเมื่อเทียบกับค่านิยมประเภทแรก

3. ทฤษฎีค่านิยม

ทฤษฎีค่านิยมที่รู้จักกันแพร่หลายมีหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 25) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยมไว้ดังนี้

3.1 ทฤษฎีการให้ค่านิยมของ จอห์น ดิวอี้ (Dewey. 1993) ซึ่งอธิบายความสำคัญของค่านิยมไว้ว่า เกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์ในทุกรูปแบบตามแนวทฤษฎีนี้สรุปประเด็นสำคัญได้ คือ

3.1.1 ค่านิยมเกิดจากความปรารถนาของบุคคลที่จะปรับตัวให้เข้ากับความจำเป็นและความต้องการในสภาพชีวิตของเขา คือเมื่อบุคคลได้มีประสบการณ์หรือเกิดปัญหา เช่น ความขาด หรือความขัดแย้งระหว่างตัวเขากับสิ่งแวดล้อม สิ่งที่เขาให้คุณค่าย่อมเป็นสิ่งที่สนองความต้องการได้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยในสภาพการณ์ของเขา (Suitability and Serviceability)

3.1.2 ค่านิยมก่อให้เกิดแรงกระตุ้น (Vital Impulse) สร้างเป้าหมาย ความมุ่งหวังถึงสิ่งที่ยึด (Ends - in View) บุคคลจึงเกิดความต้องการและความสนใจที่จะแสวงหาวิธีการและหนทางให้ได้สิ่งที่ยึด

3.1.3 การให้ค่านิยมเป็นพฤติกรรมที่สามารถศึกษาได้ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Study) ในรูปของการสังเกต การวิเคราะห์ การทดสอบ และการพิสูจน์

3.1.4 การทำความเข้าใจกับค่านิยมได้อย่างแท้จริง ขึ้นอยู่กับความสามารถวิเคราะห์ถึงความต้องการในปัจจุบันของบุคคล และการคาดคะเนว่าเราจะได้รับความพึงพอใจได้ในสภาพการณ์ใด และด้วยวิธีการใด กับทั้งต้องมีการวิเคราะห์ประเมินใหม่ (Re-Appraisal) อยู่เสมอ

3.2 ทฤษฎีค่านิยมของมิลตัน โรคิช (Milton Rokeach)

สุนทรี ไคมิน และสนธิ สมัครการ (2522 : 25) อธิบายถึงทฤษฎีค่านิยมของโรคิช (Rokeach) ไว้ดังนี้

โรคิช (Rokeach, 1986) ใช้ค่านิยมเป็นตัวแปรหลักในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะค่านิยมเป็นแกนกลางก่อให้เกิดพฤติกรรมด้านแรงจูงใจ เจตคติ และความสนใจ ทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในศาสตร์และกิจการทุกสาขา

ตามแนวความคิดของโรคิช (Rokeach) ลักษณะธรรมชาติของค่านิยม 5 ประการคือ

3.2.1 จำนวน "ค่านิยม" แต่ละคนมีนั้นจะมีอยู่ไม่มากนัก และอยู่ในข่ายที่จะนับและศึกษาได้

3.2.2 ความแตกต่างของ "ค่านิยม" จะแสดงออกทางระดับ (Degree)

3.2.3 ค่านิยมต่าง ๆ สามารถจะนำมาจัดรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้ (Value Systems)

3.2.4 มนุษย์สามารถใช้ค่านิยมเป็นพื้นฐานในการสืบเสาะวัฒนธรรมสังคม และสถาบันสังคมต่าง ๆ ไปจนถึงบุคลิกลักษณะได้ สิ่งเหล่านี้อาจถือได้ว่าเป็นบ่อเกิดของค่านิยม

3.2.5 ผลที่ตามมาคือว่า "ค่านิยม" ของมนุษย์จะแสดงออกทางเจตคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบที่นักสังคมศาสตร์สนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์

4. หน้าที่ของค่านิยม

พิคเตอร์ (วาทิต อุทอมาตย์. 2524; อ้างอิงมาจาก Fichter. 1971) ได้กล่าวถึงหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปของค่านิยมไว้ดังนี้

- 4.1 เป็นแนวทางที่ใช้ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราเกี่ยวข้องกับตัวในชุมชนหรือสังคม และค่านิยมจะช่วยให้แต่ละคนรู้ว่า เขาอยู่ในสภาพเช่นใดในสายตาของคนอื่น
- 4.2 เป็นเครื่องบ่งถึงความสนใจ หรือความพึงใจต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะในสังคมที่ยึดวัตถุเป็นสิ่งสำคัญ คือจะชี้ว่าคนนั้น ๆ หรือสังคมนั้น ๆ สนใจหรือพึงใจสิ่งใดและปฏิบัติต่อสิ่งนั้นอย่างไร
- 4.3 เป็นแบบแผนของพฤติกรรม ซึ่งจะเห็นได้จากความรู้สึกนึกคิด และการปฏิบัติ
- 4.4 เป็นเครื่องชี้แนะให้บุคคลเลือกแสดงพฤติกรรมที่ตนพอใจ
- 4.5 เป็นเครื่องควบคุมสังคม และขัดขวางกีดกันในสังคม ทั้งนี้ค่านิยมมีอิทธิพลให้คนเราปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม ขณะเดียวกันค่านิยมก็เป็นเครื่องที่คอยขัดขวางพฤติกรรมที่จะสร้างความกีดกันในสังคม ซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ให้หมดสิ้นไป
- 4.6 เป็นแนวทางที่แสดงถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของกลุ่มชนหรือสังคม คือค่านิยมจะเป็นตัวเชื่อมโยงให้สมาชิกในสังคมเห็นพ้องต้องกันในเรื่องที่จะร่วมมือกันปฏิบัติในสังคมของตนได้เป็นอย่างดี

ส่วนสุนทร โคมินทร์ และสนิท สมักรการ (2522) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของค่านิยมไว้ดังนี้

1. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นเกณฑ์ (Criteria) หรือมาตรฐาน (Standard) ที่ใช้นำพฤติกรรมการปฏิบัติในหลายทาง เช่น
 - 1.1 เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ตัดสิน ชื่นชม ยกย่อง หรือติเตียนตนเอง หรือการกระทำของคนอื่น
 - 1.2 เป็นตัวกำหนดให้เราเลือกนิยมอุดมการณ์ทางการเมืองบางอุดมการณ์มากกว่าอุดมการณ์อื่น
 - 1.3 จูงใจให้เราแสดงจุดยืนของเราในเรื่องต่าง ๆ

1.4 เป็นบรรทัดฐานที่ช่วยในการชักชวน ทำหาย คัดค้าน และถกเถียงหรือพยายามที่จะเปลี่ยน

1.5 เป็นบรรทัดฐานสำหรับกระบวนการให้เหตุผลต่อความนึกคิดและการกระทำของตน

2. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการและแรงจูงใจของมนุษย์

5. ลักษณะของค่านิยม

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2521 : 12) อธิบายไว้ว่า ค่านิยมจัดเป็นพฤติกรรมเชิงภาวะสันนิษฐาน (Hypothetical Construct) เพราะไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรงอย่างชัดเจนเหมือนพฤติกรรมประเภทอื่น ๆ การจัดลักษณะของค่านิยมจึงพิจารณาโดยอาศัยการประเมินที่สลับซับซ้อน และสรุปสันนิษฐาน (Inference) จากการแสดงความคิดเห็นการตัดสินใจ การเลือกของบุคคล หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจสรุปประเด็นสำคัญในการอธิบายลักษณะของค่านิยมได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ค่านิยมเกิดจากการเรียนรู้ มิใช่มีติดตัวมาแต่กำเนิด

2. ค่านิยมเป็นระบบของพฤติกรรมที่มีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

2.1 บัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ

ความคิด บุคคลต้องเคยมีความรู้ มีประสบการณ์ หรือได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้นก่อนจึงจะเกิดค่านิยมขึ้นได้

2.2 อารมณ์ (Affective Component) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้สึก พอใจ ไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ ชื่นชม รังเกียจ เป็นต้น

2.3 การแสดงพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ แนวโน้มหรือท่าทีที่เลือกตอบสนองในแง่ของการยอมรับ - ไม่ยอมรับ เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย เต็มใจทำ - ไม่เต็มใจทำ เข้าใกล้ - ออห่าง เป็นต้น

ค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคล จะมีองค์ประกอบทั้งสามประการนี้อยู่เสมอแต่อาจจะเป็นสัดส่วน หรือน้ำหนักแตกต่างกันไป ค่านิยมบางอย่างอาจเกิดจากความรู้ ความเข้าใจเป็นหลัก มีอารมณ์อยู่เป็นส่วนน้อย และค่านิยมบางอย่างอาจเกิดขึ้นจากประสบการณ์ด้านอารมณ์รุนแรงมากกว่า

ความรู้ ถ้าองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจหรืออารมณ์เปลี่ยนแปลงไป ย่อมมีผลในแนวโน้มนหรือ
ท่าทีของการแสดงพฤติกรรมออกมานั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย

อานนท์ อาภาภิรม (2517 : 25) ได้สรุปลักษณะของค่านิยมไว้ดังนี้

1. ค่านิยม (Value) เป็นสิ่งสำคัญขั้นมูลฐานในการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของ
บุคคล เพราะพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่าง ๆ ของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะค่านิยมที่เรามีอยู่
2. ค่านิยม เป็นผลสืบเนื่องมาจากความคิดในเรื่องที่ควรจะเป็น เช่น การที่คนเรา
ปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป ก็มักพิจารณาคำตอบให้กับตนเอง ว่าการกระทำดังกล่าวนั้นสมควรหรือไม่
3. ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็นหรือกลับ
กลายมาเป็น เป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งบังคับ ต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนยกย่องบูชา และมีความ
สุขที่จะได้เป็น ได้ฟัง และได้เป็นเจ้าของ
4. ค่านิยมบางอย่างมีผลตามกฎหมายด้วย เช่น เสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น
5. ค่านิยมมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม คือ สร้างแกน (Core) ของวัฒนธรรมสะท้อน
ค่านิยมขั้นมูลฐานของวัฒนธรรมไทย ค่านิยมสำคัญ ๆ ของสังคมไทย ได้แก่ ความมั่งคั่ง อำนาจ
การทำบุญ ความสนุกสนาน ความหรูหรา ความเป็นไทยในตัวเอง และระบบอาวุโส โดยมีเอกลักษณ์
บางประการของวัฒนธรรมไทยในเรื่องการประกอบการณ์บุญกุศลพิธีกรรมความสนุกสนานต่าง ๆ
6. ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนเรา สังคมจะเจริญหรือเสื่อมไปในทิศทางใดนั้น
ขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็น
สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของสังคม

สุนทรี โคมิน และสนธิ สมังการ (2522 : 27) ได้กล่าวถึงลักษณะหรือธรรมชาติ
ของค่านิยมไว้ ดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมมีลักษณะยืนยงถาวร ถ้าค่านิยมมีลักษณะคงที่และไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย
ก็จะเป็นไปไม่ได้ที่จะมีปรากฏการณ์ทางสังคมที่เรียก "การเปลี่ยนแปลงทางสังคม" ในอีกแง่หนึ่ง ถ้า
ค่านิยมไม่มีลักษณะคงที่เสียเลย การที่จะมีความต่อเนื่องกันของวัฒนธรรมสังคมหรือของบุคลิภาพ
ก็จะเป็นไปไม่ได้อีกเช่นกัน ฉะนั้นไม่ว่าจะมีค่านิยมในแนวไหนก็ตามถ้าหากว่าจะให้ได้ผลและมีความหมาย
อย่างแท้จริงแล้วก็ต้องสามารถอธิบายได้ถึงลักษณะความยืนยงถาวรของค่านิยมได้ เช่นเดียวกับความ

สามารถที่จะเปลี่ยนได้ด้วย ลักษณะความยืดหยุ่นถาวร ความไม่เปลี่ยนแปลงง่าย หรือความคงที่ของ ค่านิยมนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลิกภาพของกลุ่มคนในสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากกลุ่มคนในอีกสังคมหนึ่ง ซึ่งทำให้ลักษณะประจำกลุ่ม หรือประจำชาติเกิดขึ้น

2. ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบความสำคัญซึ่งกันและกัน ลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องอธิบายให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยม กล่าวคือ เมื่อเด็กเติบโตขึ้น และมีประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมมากขึ้น มีโอกาสเห็นว่าในแต่ละสถานการณ์ที่เขาประสบไม่ได้มีค่านิยมเดียวอย่างที่พ่อแม่ได้สอนไว้ แต่มีหลายค่านิยมที่รวมอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน และเขาพบว่ามีคนที่จะให้ความสำคัญแก่ค่านิยมบางอย่างมากกว่า ค่านิยมอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อแม่ไม่ได้สอนโดยตรง แต่เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากคำสอน ประกอบการสังเกตจากการกระทำที่เป็นบรรทัดฐานของคนในสังคมเขา ด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ เมื่อเขาเองได้โอกาส ประสบบกับ "ค่านิยม" ที่ไม่สอดคล้องกัน และต้องตัดสินใจเลือกค่านิยมอันใดอันหนึ่ง เขาก็จะเลือกตามสิ่งที่เขาได้รู้เห็นมา ด้วยเหตุนี้ เขาได้จัดลำดับค่านิยมตามความสำคัญที่ตนรู้สึกโดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ก็มักจะไม่ได้แตกต่างไปจากกลุ่มมากนัก หมายความว่า ระบบค่านิยมของเขามีส่วนในการสะท้อนภาพของวัฒนธรรมกลุ่มที่เขาอยู่

3. ค่านิยมมีลักษณะเป็นความเชื่อ ค่านิยมเป็นความเชื่อที่มีทิศทาง และเป้าหมายของการกระทำ เป็นความเชื่อที่ใช้เป็นรากฐานสำหรับการเลือกปฏิบัติตามที่ตนชอบความเชื่อดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

3.1 ค่านิยมมีลักษณะเป็นความระลึกรู้ (Cognitive) คือบุคคลหนึ่งรู้ในทางที่ถูกของการปฏิบัติงาน หรือรู้ในเป้าหมายที่ถูกต้องในชีวิตของเขาที่พยายามจะฝ่า

3.2 ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกสัมผัส (Affective) คือบุคคลนั้นมีอารมณ์อ่อนไหวเกี่ยวกับค่านิยมนั้น คือ ชอบค่านิยมนั้น หรือเกลียดไปเลย เห็นด้วยสนับสนุน หรือไม่เห็นด้วย และคัดค้านค่านิยมนั้น

3.3 ค่านิยมมีลักษณะเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรม (Behavioral) อยู่ในความหมายที่ว่า เป็นตัวแทรกซ้อนที่นำไปสู่พฤติกรรม ที่ถูกกระตุ้นให้เกิดการกระทำนั้น

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525 : 27) ได้สรุปลักษณะหน้าที่ของค่านิยมไว้ดังนี้

1. ค่านิยมทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐาน หรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์ คือ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมว่า เราควรทำหรือไม่ หรือควรจะทำสิ่งใดอย่างใดจึงจะดีกว่า เหมาะสมกว่า

2. ค่านิยมเป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจและการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในบางกรณีบุคคลจะเผชิญกับความขัดแย้ง เช่น การทำตามคำสั่ง หรือจะเลือกเอาความเป็นอิสระ เสรีภาพของคน หรือการจะเอื้อเพื่อแก่คนทำผิดกฎหมาย

3. ค่านิยมเป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันของบุคคล เช่น ค่านิยมวัตถุนิยมสูงก็จะมี ความขยันขันแข็ง มีความมุ่งมั่นเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนปรารถนา

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าค่านิยมเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับแต่ละบุคคลในสังคม เพราะสามารถใช้ เป็นบรรทัดฐานกำหนดพฤติกรรม เป็นแบบแผนในการตัดสินใจและเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดง พฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา

6. เกณฑ์การพิจารณาค่านิยม

ในการพิจารณาว่า คุณลักษณะใดเป็นค่านิยมหรือไม่นั้น ราธส์, ฮาร์มิน และซิมอน (Raths, Harmin and Simon. 1966 : 28 - 29) กล่าวว่าจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ค่านิยมจะต้องเป็นสิ่งที่เกิดจากการเลือกโดยเสรี ไม่ได้เกิดจากการถูกบีบบังคับ ถ้ามีการบีบบังคับให้เลือก ถือว่าไม่ใช่ค่านิยม

2. ค่านิยมจะต้องเป็นการเลือกจากสิ่งๆ ให้เลือกหลาย ๆ อย่าง ถ้าไม่มีให้เลือก หรือมีตัวเลือกเพียงอย่างเดียวและเป็นสิ่งจำเป็นต้องเลือก ก็ไม่ถือว่าเป็นค่านิยม

3. สิ่ง que เลือกมานั้น เป็นสิ่งที่บุคคลได้มีการพิจารณาไตร่ตรอง ถึงข้อดีข้อเสียอย่าง รอบคอบแล้ว

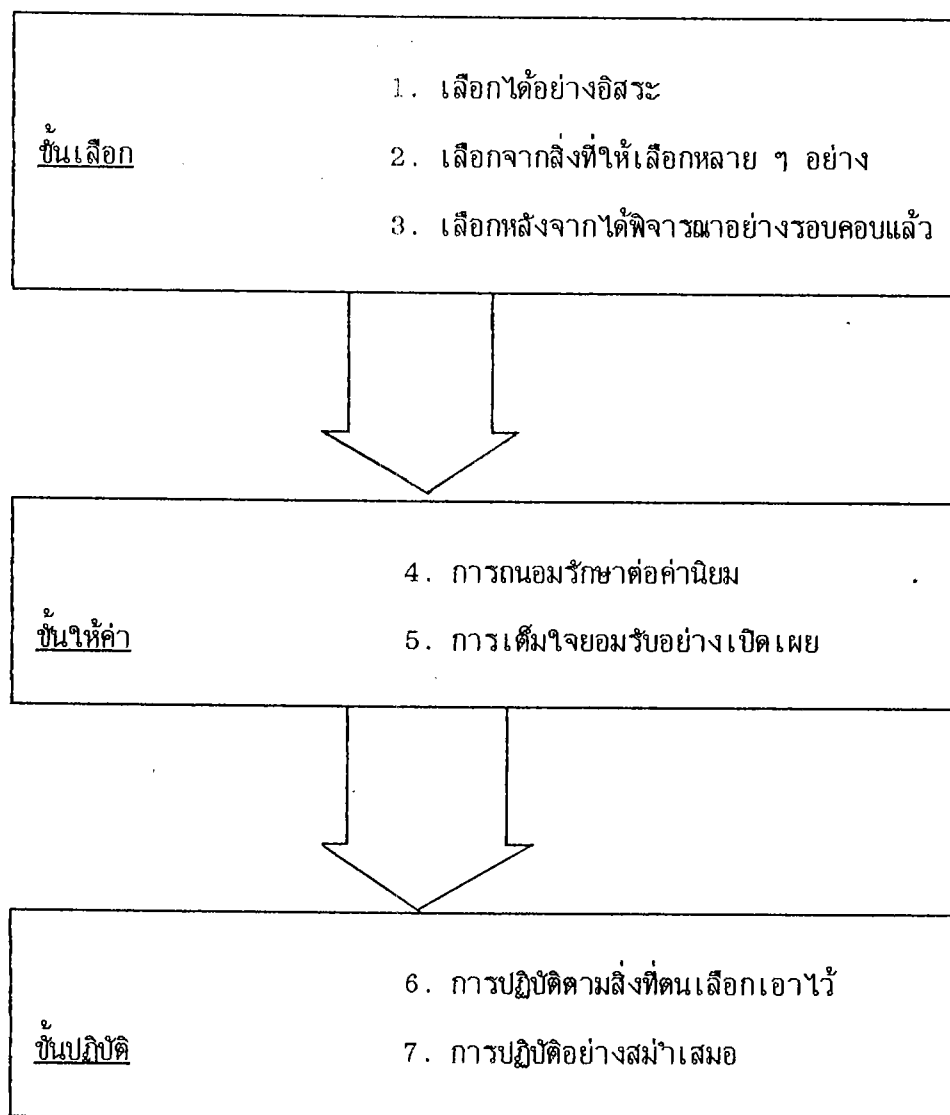
4. เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ บูชา เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ควรแก่การเทิดทูน รักษาไว้

5. เป็นสิ่งที่บุคคลภาคภูมิใจ ยอมรับและเต็มใจ ต้องการที่จะแสดงออก กล่าวถึง และสนับสนุนอย่างเปิดเผย

6. จะต้องเป็นสิ่งที่ได้ปฏิบัติตามที่ตนได้เลือกเอาไว้ เพราะสิ่งที่เราเรียกว่าค่านิยมนี้จะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

7. จะต้องเป็นสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่เป็นประจำจนเป็นกิจวัตร สิ่งที่เราทำเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกกระทำ ก็ไม่เรียกว่าเป็นค่านิยม

ดังนั้น ถ้าเราจะพิจารณาว่าค่านิยมของบุคคลใดเป็นค่านิยมที่แท้จริงหรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาตามเกณฑ์ทั้ง 7 ประการดังกล่าวนี้ ถ้าหากขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งก็ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นมีค่านิยมที่แท้จริง และราชส์, ชาร์มัน และซิโมน ได้สรุปขั้นตอนของการเกิดค่านิยมไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนของการเกิดค่านิยม

ความแตกต่างระหว่างค่านิยมกับคุณลักษณะอื่น ๆ

นาตยา ภัทรแสงไทย (ทาเนียบ โสแสนน้อย. 2527; อ้างอิงมาจาก นาตยา ภัทรแสงไทย. 2524) กล่าวว่า มีคุณลักษณะอื่น ๆ หลายอย่างที่คล้ายค่านิยม แต่ไม่ใช่ค่านิยมที่แท้จริง สิ่งเหล่านี้เรียกว่า เครื่องบ่งชี้ค่านิยม (Value Indicators) ได้แก่ เป้าหมาย (Goals) แรงบันดาลใจ (Aspirations) ความสนใจ (Interests) ความรู้สึก (Feeling) ความเชื่อ (Beliefs) กิจกรรมต่าง ๆ (Activities) และความกังวลใจ (Worries) บ่อยครั้งที่ค่านิยมมีรากฐานมาจากสิ่งที่เป็นเครื่องบ่งชี้ค่านิยมเหล่านี้

ส่วนประภาเพ็ญ สุวรรณ (2529) ได้อธิบายว่า มีคุณลักษณะอื่นหลายอย่างที่คล้ายค่านิยม แต่ไม่ใช่ค่านิยมและคุณลักษณะบางอย่างจะก่อให้เกิดค่านิยมในภายหลัง คุณลักษณะอื่น ๆ ที่คล้ายค่านิยม สรุปได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ ใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและวุฒิภาวะของบุคคล
2. ทศคติ เป็นผลรวมของความเชื่อ ความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งผลรวมของความเชื่อจะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งนั้นในลักษณะที่ชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ทศคติจึงเป็นสิ่งที่บอกถึงสภาพจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งเท่านั้น ซึ่งจะมีผลต่อการปฏิบัติเมื่อมีองค์ประกอบอื่น ๆ หลายอย่างร่วมด้วย
3. ความรู้สึก เป็นสิ่งที่บุคคลแสดงออกมานในลักษณะแตกต่างกันหลายชนิด เช่น ตีใจ เสียใจ โกรธ ยินดี เป็นต้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคล สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประสบการณ์ การเลี้ยงดู เป็นต้น
4. ความเชื่อ เป็นส่วนประกอบที่มีอยู่ในตัวบุคคล มีลักษณะเป็นการอธิบายประเมินค่า หรือสนับสนุน แต่ละลักษณะจะเป็นส่วนช่วยกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสม
5. พฤติกรรมการปฏิบัติ การปฏิบัติทุกอย่างของบุคคลไม่ได้แสดงว่า บุคคลนั้นมีค่านิยมตามการปฏิบัติหรือการแสดงออกนั้น ๆ เสมอไป คนมีพฤติกรรมการปฏิบัติอย่างหนึ่ง อาจจะมาจากถูกบังคับหรือจำใจต้องทำก็ได้ หรือทำเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง

คุณลักษณะต่าง ๆ ที่คล้ายค่านิยมตั้งที่กล่าวข้างต้น บางคุณลักษณะจะก่อให้เกิดค่านิยมต่อไป บางคุณลักษณะจะช่วยให้การพิจารณาค่านิยมของบุคคลให้เด่นชัดยิ่งขึ้น บางลักษณะถ้าเหมาะสมถูกต้องตามขั้นตอนตามหลักเกณฑ์ 7 ประการ ของลักษณะค่านิยมที่แท้จริง ก็สามารถเรียกได้ว่าเป็นค่านิยม

7. การวัดค่านิยม

ค่านิยมเป็นแนวคิดเชิงนามธรรม ซึ่งเกิดขึ้นอยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล การจะวัดค่านิยมนั้น ต้องดูจากความรู้สึกนึกคิด การแสดงออก คำพูด ความเห็น ความเชื่อ ความชอบ จึงจะสามารถวิเคราะห์ค่านิยมของบุคคล หรือสังคมได้

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2523 : 27) กล่าวถึงการสังเกตค่านิยมของคนเราว่าการที่จะทราบค่านิยมของบุคคล จะสังเกตได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ 5 ประการคือ

1. ดูจากสิ่งที่คุณคนได้เลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเขา
2. ดูจากทิศทางความสนใจของบุคคล คนเราแต่ละคนจะมีทิศทางของความสนใจที่พอจะสังเกตได้
3. ดูได้จากคำพูดที่แสดงออกโดยทั่ว ๆ ไป เพราะคนเรามักแสดงค่านิยมออกมาทางคำพูดเสมอ
4. ดูได้จากคำพูดที่ใช้ในการสนทนา ซึ่งจะสามารถบ่งบอกถึงค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ ได้
5. ดูได้จากการคิดการเขียนของบุคคล ซึ่งมักจะแสดงออกถึงหลักการอุดมการณ์ ความคิด ความฝัน และวสัยนิยมของตัวเองออกมาเสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่จะเข้าใจค่านิยมของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

วาทีดิษฐ์ อุดอามาตย์ (2524 : 37) กล่าวถึง การวัดค่านิยมว่า สามารถวัดได้จากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกของบุคคลต่าง ๆ ได้ เช่น ความคิดเห็น ความสนใจ ความรู้สึก เจตคติหรืออุดมการณ์ ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การงานอาชีพ การเขียน ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เป็นต้น สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดค่านิยม ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องมือที่ใช้วัดความสนใจ หรือเจตคติ หรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีประเภทที่สำคัญ ๆ คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการรายงานด้วยตนเอง

โรบิน และวิลเลียม (Robin and William. 1964 : 38) กล่าวว่า การที่จะทราบว่าคนเราหรือสังคมมีค่านิยมอย่างไร จะสังเกตได้จากพฤติกรรม 4 ประการ คือ

1. การเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคมนั้น ๆ
2. ความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม
3. ความคิดเห็นของคนในแต่ละสังคมที่แสดงออกในลักษณะของการเขียน การแสดงความคิดเห็น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงหลักการ อุดมการณ์ ตามค่านิยมของผู้เขียน หรือผู้แสดงความคิดเห็นนั้น
4. การสนทนาของบุคคลโดยทั่ว ๆ ไป ตลอดถึงกิจกรรมต่าง ๆ ประจำวัน

นูนแนลลี (Nunnally. 1967 : 37) กล่าวถึงการศึกษาหรือการวัดค่านิยมก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวัดความสนใจ หรือแม้แต่เจตคติ ทั้งนี้เพราะ ค่านิยม ความสนใจ และเจตคติมีลักษณะใกล้เคียงกัน ถึงแม้จะไม่ใช่ออย่างเดียวกันก็ตาม แม้เครื่องมือ (Instrument) ที่ใช้วัดความสนใจหรือเจตคติ ก็สามารถนำมาใช้กับการวัดค่านิยม โดยเฉพาะเครื่องมือประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กับเรื่องดังกล่าวได้ดี

เคอร์ลิงเจอร์ (Kerlinger. 1973 : 34) กล่าวว่า ค่านิยมของคนเราสามารถจะวัดได้จากพฤติกรรม เจตคติ หรือความคิดเห็นของคนเรา ทั้งนี้เนื่องจาก ค่านิยมเป็นการแสดงความนิยมชมชอบต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยการประเมินค่าและค่านิยมของคนเรานั้นจะแสดงออกในทิศทางดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

นอกจากนี้ การวัดค่านิยม สามารถศึกษาได้โดยใช้เครื่องมือวัดออกมาเป็นเชิงปริมาณ เหมือนกับการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ความเชื่อ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อศึกษาค่านิยมและสามารถศึกษาค่านิยมเป็นเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะได้คำตอบหรือผลการวิจัยให้ทราบได้ถูกต้อง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 22) ได้กล่าวถึงการศึกษาค่านิยมได้ 2 วิธีคือ

1. การศึกษาค่านิยมโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น
 - 1.1 การศึกษาค่านิยมโดยการจัดลำดับความสำคัญ (Ranking) เครื่องมือที่ใช้ศึกษาค่านิยมกันมากคือ การจัดลำดับค่านิยม ซึ่งผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อจะศึกษาค่านิยมใดกลุ่มบุคคลนั้นให้ค่านิยมสูงกว่าค่านิยมอื่น ๆ เป็นการเปรียบเทียบลำดับความสำคัญของค่านิยมที่

ผู้ศึกษากำหนดให้ สำหรับเครื่องมือศึกษาคำนิยมโดยการจัดลำดับความสำคัญนี้ มีนักวิจัยชาวอเมริกัน 2 คน เป็นผู้ริเริ่มศึกษา คือ

1.1.1 แบบศึกษาคำนิยมของอัลพอร์ท และคณะ ได้สร้างเครื่องมือ

เพื่อที่จะวัดคำนิยมหรือความสำคัญที่บุคคลให้ค่าสิ่งต่าง ๆ 6 ประการ คือ คำนิยมด้านความจริง เศรษฐกิจ ความสามัคคี สังคม การเมือง และศาสนา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามใส่หมายเลขเรียงลำดับตามความชอบ หรือคำนิยมของตน จากอันดับที่ 1 ถึง 6 โดยหมายเลข 1 หมายถึง มากที่สุด หรือให้ค่าสูงสุด รองลงมาจนกระทั่งถึงหมายเลข 6 หมายถึง ให้ค่าต่ำสุด แบบทดสอบนี้ใช้กันมากในการศึกษาคำนิยมในระยะต่อมา

อัลพอร์ท ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแบบวัดคำนิยมนี้ว่า ประเภทของคำนิยม 6 อย่างนั้นแคบเกินไป ไม่เหมาะสมกับบุคคลในทุกระดับสังคม แต่เหมาะสมสำหรับระดับสังคมชั้นกลางเท่านั้น แบบทดสอบนี้จะเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับการแนะนำมากกว่า โดยเฉพาะการแนะแนวเพื่อเลือกวิชาเรียน หรือเลือกอาชีพ

1.1.2 แบบศึกษาคำนิยมของโรคิช ซึ่งสนับสนุนให้ใช้คำนิยมเป็นหลัก

ในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ เพราะคำนิยมเป็นแกนกลางในการก่อให้เกิดพฤติกรรมด้านแรงจูงใจ ทัศนคติ และความมั่นใจ วิธีการศึกษาโดยการให้เรียงลำดับสิ่งที่ให้ค่าสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ซึ่งเหมือนกับอัลพอร์ท แต่มีรายการประเภทคำนิยมมากกว่า โดยแบ่งประเภทคำนิยมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ คำนิยม วิถีปฏิบัติ และจุดหมายปลายทางในแต่ละประเภทมีรายการคำนิยมอย่างละ 18 รายการ ตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.2.1 คำนิยมวิถีปฏิบัติ ได้แก่ ความทะเยอทะยาน ความ

มีใจกว้าง ความสามารถ ความสนุกสนานร่าเริง ความสะอาด ความกล้า การให้อภัย การช่วยเหลือผู้อื่น ความซื่อสัตย์ การสร้างมโนภาพ การเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นผู้มีสติปัญญา ความรัก ความเชื่อฟัง ความสุภาพ ความรับผิดชอบ การบังคับตัวเอง ความมีเหตุผล

1.1.2.2 คำนิยมจุดหมายปลายทาง ได้แก่ ความสุขในชีวิต

การมีชีวิตที่ตื่นเต้น การประสบผลสำเร็จ สวัสดิภาพของครอบครัว อิสระเสรี ความสุข ความสงบ ในจิตใจ การมีมิตรรัก ความมั่นคงของประเทศ โลกที่มีสันติสุข โลกที่สวยงาม ความเสมอภาค

ความสุขสำราญ การบริจาคให้ทาน การเคารพตนเอง การรู้จักสังคม มิตรภาพที่แท้จริง ความเป็นนักปราชญ์

1.2 การศึกษาค่านิยมโดยการให้ผู้ตอบประเมินค่า (Rating) โดยการสร้างแบบทดสอบวัดค่านิยม แล้วให้ผู้ตอบประเมินว่าค่านิยมประเภทต่าง ๆ มีค่าสำหรับตนมากน้อยเพียงใด โดยให้เลือกแล้วให้นำหนักตามลำดับ 5 อันดับ หรือ 3 อันดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด หรือมาก ปานกลาง น้อย การสร้างแบบสอบถาม โดยวิธีการประเมินค่าจะศึกษาค่านิยมเรื่องอะไร ก็สร้างค่านิยมย่อย ซึ่งจะคลุมค่านิยมที่ต้องการจะศึกษาให้มากที่สุด

นักวิจัยบางท่านได้ให้เหตุผลว่า การใช้แบบทดสอบชนิดให้ผู้ตอบประเมินค่านี้จะช่วยแก้ปัญหาในแง่ความจำกัดของเนื้อหาตามวิธีการวัดแบบให้จัดลำดับ เพราะทำให้ผู้ตอบมีอิสระในการให้ความสำคัญแก่ค่านิยมแต่ละข้อได้เต็มที่ และยังเปิดโอกาสให้ใช้เนื้อหา และข้อความที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมหนึ่ง ๆ ได้กว้างขวาง ยืดหยุ่น ตรงกับลักษณะของผู้ตอบมากยิ่งขึ้น การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้นี้ ทำได้โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย สามารถเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มบุคคลที่เราจะศึกษาได้ว่าให้ค่าต่อสิ่งใดมากที่สุด ถ้าคะแนนเฉลี่ยสูงก็หมายถึงการให้ค่าสูงต่อสิ่งนั้น

2. การศึกษาค่านิยมโดยไม่ใช้แบบสอบถาม สามารถใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมโดยตรง การทดลองหรือการสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีเหล่านี้ไม่ค่อยจะใช้แพร่หลาย เพราะมีปัญหาเรื่องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายสูง อีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ศึกษาค่านิยมอย่างไม่เป็นทางการคือ การตั้งคำถาม ซึ่งบุคคลสามารถจะตรวจสอบค่านิยมของตนเองได้โดยการตั้งคำถาม อาจถามตนเองหรือจะถามคนอื่นที่เราอยากจะทราบค่านิยมของเขา วัตถุประสงค์เพื่อจะได้ช่วยตัวเองหรือบุคคลอื่นหาค่านิยมที่ออกมา โดยใช้หลักเกณฑ์หาค่านิยมแท้ 7 ประการของ ราธส์ ฮาร์มิน และซิมอน (Raths Harmin and Simon. 1966) ซึ่งได้ให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาค่านิยมไว้ดังนี้

2.1 ค่านิยมที่แท้จริงต้องเกิดจากการเลือกโดยอิสระ มิใช่ถูกบังคับ แต่เกิดจากความยินยอม

2.2 ค่านิยมที่แท้ต้องเป็นสิ่งที่บุคคลเลือกจากสิ่งเลือกหลายอย่าง มิใช่จำใจต้องเลือก

2.3 ค่านิยมที่แท้จริงต้องเป็นสิ่งที่บุคคลได้เลือกโดยพิจารณาไตร่ตรองข้อดี

ข้อเสีย ตลอดจนผลที่จะตามมา โดยใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล

2.4 ค่านิยมที่แท้จริงต้องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปด้วยความภาคภูมิใจ และควรรักษาไว้

2.5 ค่านิยมที่แท้จริงต้องเป็นสิ่งที่บุคคลยอมรับอย่างเปิดเผยและยินดีที่จะบอกให้ผู้อื่นรู้ถึงค่านิยมของตน ยืนยันและยืนหยัดในค่านิยมที่ตนได้เลือกไว้

2.6 ค่านิยมที่แท้จริงต้องเป็นสิ่งที่บุคคลปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนยึดถือ มิใช่เพียงแต่กล่าวถึงเท่านั้น

2.7 ค่านิยมที่แท้จริงต้องเป็นสิ่งที่บุคคลปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ มีลักษณะเป็นค่านิยมประจำตัวของบุคคลที่นำไปใช้ปฏิบัติจนเป็นกิจวัตร มิใช่เพียงชั่วครั้งชั่วคราว

จากเกณฑ์ที่พิจารณาค่านิยมแท้ 7 ประการนี้ สามารถนำมาประยุกต์เป็นคำถามเพื่อตรวจสอบค่านิยม ซึ่งเป็นการศึกษาค่านิยมอย่างหนึ่ง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ก็ใช้เทคนิคในการตั้งคำถามเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Groups) ซึ่งต้องมีคำถามเพื่อเป็นแนวทางที่จะได้คำตอบที่ต้องการ ตัวอย่างการตั้งคำถามเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติตามค่านิยม เช่น คุณคิดสิ่งไหนนานเท่าไร คุณมีเหตุผลอย่างไรในการเลือกเช่นนี้ คุณทำเช่นนี้เพื่ออะไร คุณทำบ่อยไหม คุณเคยทำมาแล้วไหม คุณมีอุปสรรคในการทำสิ่งนั้นหรือไม่

สรุป การวัดค่านิยมสามารถศึกษาได้หลายวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอาจศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม หรือไม่ใช้แบบสอบถาม จะใช้วิธีจัดลำดับหรือใช้วิธีประเมินค่า ซึ่งจะช่วยให้ทราบคำตอบที่ต้องการหรือผลของการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย ที่แสดงออกในเรื่องของการศึกษา อาชีพ ครอบครัว ศาสนา สังคมและ

ชีวิต ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่านิยมของเยาวชนไทย ค่านิยมที่ได้รับความสำคัญสูงสุดคือ ความมั่นคง ปลอดภัยเป็นระเบียบและอนุรักษ์นิยม และค่านิยมเกี่ยวกับความสันโดษ มัธยัสถ์ ได้รับความสำคัญน้อยที่สุด นอกจากนี้ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปรคือ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิภาค การศึกษา และอาชีพของบิดามารดา ความสัมพันธ์กับค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทำเนียบ โสแสนน้อย (2527 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาในด้านการปรับตัว และด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 359 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่านิยมทางสุขภาพสูงในทั้ง 2 ด้าน นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่านิยมทางสุขภาพเกี่ยวกับการปรับตัวไม่แตกต่างกัน แต่มีค่านิยมทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ระดับการศึกษาบิดามารดาของนักเรียนที่แตกต่างกัน ไม่ได้ทำให้ค่านิยมทางสุขภาพทั้ง 2 ด้าน ของนักเรียนแตกต่างกัน ส่วนอาชีพของบิดามารดาที่แตกต่างกัน จะมีค่านิยมทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อไม่แตกต่างกัน แต่มีค่านิยมทางสุขภาพเกี่ยวกับการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทศนคติและการปฏิบัติต่อการปรับตัวและการป้องกันและการควบคุมโรค มีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภารดี เต็มเจริญ และคนอื่น ๆ (2528 : ง) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะโภชนาการและนิสัยการบริโภคอาหารเข้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง จำนวน 846 ราย ด้วยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง สัมภาษณ์นักเรียนและใช้แบบสอบถามข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน 140 ราย จากโรงเรียน 5 โรงเรียน ใน 10 โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อการศึกษาคุณค่าของอาหารเข้าด้วยวิธีการบันทึกอาหารบริโภคร่วมกับการสัมภาษณ์เป็นเวลา 3 วัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 35 มีนิสัยการบริโภคอาหารเข้าไม่เหมาะสม คือ รับประทานอาหารเข้าบางวันหรือไม่รับประทานอาหารเข้า พลังงานจากอาหารที่นักเรียนได้รับจากอาหารเข้าส่วนใหญ่มีปริมาณและคุณภาพไม่เหมาะสม ปัจจัยเกี่ยวกับรายได้ของบิดา เวลาตื่นนอน และเวลาออกเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน การประกอบอาหารเข้าของครอบครัว และนิสัย

การบริโภคอาหารเข้าของสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการบริโภคและไม่บริโภคอาหารเข้าของนักเรียน

สุวิ เสถียรยานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 777 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครมีค่านิยมทางสุขภาพอยู่ในระดับสูง โดยนักเรียนให้ความสำคัญทางสุขภาพด้านการรักษาความสะอาดสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการละเว้นสิ่งเสพติดให้โทษ การปรับตัวและการวางตัวต่อเพศตรงข้าม การเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ และการบริการสุขภาพ การออกกำลังกายและการพักผ่อน การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคมัยไข้เจ็บอาหารและการบริโภคอาหาร และการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ตามลำดับและพบว่า นักเรียนหญิงมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล มีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและแบบปล่อยปละละเลย

นันทิยา เกิดวิชัย (2532 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบริโภคนิสัยกับภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริโภคนิสัย ภาวะโภชนาการและความสัมพันธ์ระหว่างบริโภคนิสัย และภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 42.25 มีบริโภคนิสัยอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของบริโภคนิสัย คิดเป็นร้อยละ 78.10 บริโภคนิสัยที่เด็กก่อนวัยเรียนปฏิบัติถูกต้องเป็นประจํามากที่สุด คือ รับประทานอาหารครบวันละ 3 มื้อ ร้อยละ 96.50 ส่วนบริโภคนิสัยที่เด็กปฏิบัติถูกต้องน้อยที่สุด คือ ตื่นนอนเป็นประจําทุกวัน ร้อยละ 40.50 เด็กก่อนวัยเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 72.00 มีภาวะโภชนาการอยู่ในระดับมาก และบริโภคนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

สุพรรณิ ปานเจริญ (2534 : ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เขตการศึกษา 11 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 จำนวน 720 คน เป็นเพศชาย 360 คน เพศหญิง 360 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 60 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมทางสุขภาพด้านอาหารและการบริโภคอาหารโดยส่วนรวมอยู่ในระดับสูง นักเรียนมีค่านิยมทางสุขภาพต่ำเกี่ยวกับการดื่มมันวันละ 1 - 2 แก้ว การใช้ช้อนกลาง เมื่อรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น การรับประทานอาหารรสจัด การรับประทานข้าวมาก ๆ และรับประทานกับข้าวแต่น้อยและพบว่านักเรียนหญิงมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนในโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนนอกเขตเทศบาล และนักเรียนที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพมากมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พนอ ทิพย์พิมลรัตน์ (2534 : 57 - 58) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดชุมพร โดยใช้แบบสอบถามวัดความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เรื่องสารเคมีในอาหาร ซึ่งสร้างขึ้นโดยผู้วิจัย แบบสอบถามวัดความรู้ มีความเชื่อมั่น .87 แบบวัดเจตคติมีความเชื่อมั่น .85 แบบวัดการปฏิบัติมีความเชื่อมั่น .89 ตามตัวแปรที่ศึกษาดังนี้คือ เพศ ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดา อาชีพของบิดาหรือมารดา รายได้ของครอบครัว ขนาดของครอบครัว และแหล่งข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 379 คน เป็นชาย 195 คน หญิง 184 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ระดับพอใช้ เจตคติอยู่ในระดับดี และการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้
2. นักเรียนที่มีเพศและอาชีพของบิดาหรือมารดาแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสารเคมีในอาหารไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่บิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ขนาดของครอบครัว และแหล่งข่าว แตกต่างกันมีความรู้เรื่องสารเคมีในอาหารแตกต่างกันมีนัยสำคัญที่ระดับ .05, .01, .05 และ .01 ตามลำดับ
4. นักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัว และแหล่งข่าวแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องสารเคมีในอาหารไม่แตกต่างกัน
5. นักเรียนที่มีเพศ ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดา อาชีพของบิดาหรือมารดา และขนาดของครอบครัว แตกต่างกันมีเจตคติในเรื่องสารเคมีในอาหารแตกต่างกันมีนัยสำคัญที่ระดับ .01, .01, .05 และ .05 ตามลำดับ
6. นักเรียนที่มีเพศ รายได้ของครอบครัว ขนาดของครอบครัว และแหล่งข่าวสารที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติในเรื่องสารเคมีในอาหารไม่แตกต่างกัน
7. นักเรียนที่บิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษา และอาชีพของบิดาหรือมารดา แตกต่างกัน มีการปฏิบัติในเรื่องสารเคมีในอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

คอสเปอร์ และคนอื่น ๆ (Casper. 1977 : 475 - 477) ได้ทำการวิจัยเรื่องผล การสอนโภชนาการเกี่ยวกับนิสัยการบริโภคอาหารในนักเรียนชั้นประถมศึกษา ระดับ 5 (The Effect of Nutrition Education on Dietary Habits of Fifth-Graders) โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินผลการสอนโภชนาการในนักเรียนชั้นประถมศึกษา ระดับ 5 ดำเนิน การวิจัยโดยใช้แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษา ระดับ 5 จำนวน 45 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 22 คน และกลุ่มควบคุม 23 คน ทั้งก่อนและหลังการสอน โภชนาการไปแล้ว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความรู้ก่อนการสอน โภชนาการใกล้เคียงกันผลจากการทดสอบภายหลังการสอนโภชนาการพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมี ความรู้มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม สำหรับผลการควบคุมการบริโภคอาหารใน 24 ชั่วโมง พบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการควบคุมอาหารไม่แตกต่างกันและยังพบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม บริโภค อาหารบางอย่างที่มีแคลอรีน้อยกว่าที่ร่างกายต้องการอีกด้วย สรุปได้ว่าการสอนโภชนาการไม่มี ผลต่อการปฏิบัติในการบริโภคอาหารของนักเรียน

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1979 : 4907A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพ ค่านิยมทางสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ และสถานะสุขภาพในผู้สูงอายุ" (The Relationship of Locus of Control, Health Values, Health Behavior and Health Status in the Elderly) พบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับสุขภาพกับค่านิยมทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กัน และความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับสุขภาพมีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดพฤติกรรมสุขภาพและสถานะสุขภาพ แต่ค่านิยมทางสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ ดังนั้นในกลุ่มนี้ค่านิยมทางสุขภาพไม่อาจใช้เป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมสุขภาพได้ อย่างไรก็ตามผู้ทดลอง 54 ใน 80 คน ก็ให้ค่านิยมทางสุขภาพอยู่ในระดับสูง

ดันน์ (Dunn. 1980 : 3433A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพและค่านิยมทางสุขภาพต่อความรู้และทัศนคติในการดูแลตนเองทางการแพทย์ของนักศึกษาวิชาเอกสุขภาพระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีในโอเรกอน (The Relationship of Health Locus of Control Value to Medical Self-Care Knowledge and Attitudes of Undergraduate and Graduate Health Education Major in Oregon) โดยใช้แบบสอบถาม 5 ตอน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักศึกษา ค่านิยมทางสุขภาพ ความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพ ทัศนคติในการดูแลสุขภาพตนเอง และความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิชาเอกสุขภาพระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 148 คน ในมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ในโอเรกอน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้และทัศนคติในการดูแลสุขภาพตนเองทางการแพทย์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพศ เชื้อชาติ ฐานะทางครอบครัวพื้นฐานทางวิชาการ การรับรู้ในความสามารถทางวิชาการของตนเอง มีผลต่อความรู้และทัศนคติในการดูแลสุขภาพตนเองทางการแพทย์ของนักศึกษา และพบว่านักศึกษาที่มีความสามารถทางวิชาการสูง มีพื้นฐานทางวิชาการดี และมีทัศนคติ ค่านิยมต่อการดูแลสุขภาพตนเองในทางบวก จะยอมรับการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลตนเองทางการแพทย์ได้ดีกว่า

โบเนนบลัสท์ (Bohnenblust. 1980 : 3433A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมของนักเรียน ค่านิยมของครู และทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชานามัยส่วนบุคคล (Relationships Between Students Values, Teacher

Vallues, and Health Attitudes Among Students Enrolled in a College Level Personal Health Class) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพ โดยใช้กลุ่มทดลองที่เป็นนักศึกษาซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชาอนามัยส่วนบุคคลและกลุ่มควบคุม ประกอบด้วย นักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษและไม่เคยเรียนวิชาอนามัยส่วนบุคคลมาก่อน พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลง และคะแนนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติไม่แตกต่างกันไปตามเพศ และสถานภาพทางสังคมของนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงสถิติระหว่างค่านิยมและทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพ

ยู (Yu, 1989 : AAC9001207) ได้ทำการวิจัยเรื่องความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพ และค่านิยมทางสุขภาพในการเป็นตัวทำนายบริโภคนิสัยและนิสัยในการออกกำลังกาย : ข้อสรุปสำหรับ ประยุกต์ใช้ในสุขภาพ (Health Locus of Control and Health Value as Predictors of Food and Exercise Habits : Implications for Compliance in Health Education) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพ ของบุคคล ค่านิยมทางสุขภาพ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ (ด้านอาหารและการออกกำลังกาย) กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทจาก 4 บริษัท ในนิวยอร์กตอนเหนือ จำนวน 600 คน ประกอบด้วย เพศชาย และเพศหญิงผิวขาวทั้งหมดที่มีระดับอายุ ชนิดของงาน และการศึกษาต่าง ๆ กัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองแบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 ประกอบด้วยแบบสำรวจ รูปแบบการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง ระดับกิจกรรมพลศึกษา ประวัติทางการแพทย์และข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพและค่านิยมทางสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจตนเกี่ยวกับสุขภาพสามารถทำนายบริโภคนิสัยได้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับ กิจกรรมพลศึกษา ส่วนค่านิยมทางสุขภาพสามารถทำนายได้ทั้งบริโภคนิสัยและระดับกิจกรรมทางพลศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ค่านิยมทางสุขภาพด้านอาหารและการบริโภคอาหารของนักเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับสูง และมีความแตกต่างกันระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยค่านิยมทางสังคมด้านอื่น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นส่วนใหญ่มีการศึกษาวิจัย ค่านิยมทางสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และบริโภคนิสัยของนักเรียน โดยพบว่าการบริโภคอาหารของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการบริโภคอาหารของครอบครัว และภาวะโภชนาการของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับบริโภคนิสัย จะเห็นได้ว่า ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยตรง

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสอนโภชนาการในโรงเรียน โดยให้ความรู้เพียงอย่างเดียวนั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนทางด้านค่านิยมทางสุขภาพนั้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับความเชื่ออันมาจากภายในตนเกี่ยวกับสุขภาพและมีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลด้วย นอกจากนั้นยังพบว่า ทัศนคติและค่านิยมทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติ และการดูแลสุขภาพตนเองในระดับสูง ซึ่งก็ยังไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่อย่างใด

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดีกว่าชาย
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่บิดาหรือมารดามีอาชีพต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแตกต่างกัน
3. ~~นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล และนอกเขต~~
~~สุขาภิบาล มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแตกต่างกัน~~

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูง มีความรู้เรื่อง
ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดีกว่านักเรียนที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาต่ำ

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการ
บริโภคอาหารแตกต่างกัน

6. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการ
บริโภคอาหารแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
6. วิธีจัดการหาค่ากับข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่จะศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2535 ซึ่งประกอบด้วยประชากรใน 6 อำเภอ 1 กิ่ง อำเภอ มีจำนวนโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 256 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 10,250 คน เป็นนักเรียนชาย 5,238 คน เป็นนักเรียนหญิง 5,012 คน (ฝ่าย การเจ้าหน้าที่. 2535 : 3)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2535 จำนวน

1,014 คน เป็นนักเรียนชาย 518 คน นักเรียนหญิง 496 คน โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane. 1967 : 581) กำหนดขนาดตัวอย่างของประชากรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังสูตร

สูตร การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

จากการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ปรากฏว่าได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1,014 คน เป็นนักเรียนชาย 518 คน นักเรียนหญิง 496 คน คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 9.892 ของประชากรทั้งหมด

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

1. สุ่มสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ (สปอ/ก) 7 สปอ/ก มา 3 สปอ/ก คิดเป็น 43% โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
2. สุ่มโรงเรียนที่เป็นตัวแทนจากแต่ละ สปอ/ก โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Propotional Random Sampling) คำนวณจำนวนโรงเรียนที่เป็นตัวแทนในแต่ละ สปอ/ก โดยใช้สัดส่วนของค่าเฉลี่ยของนักเรียน ป.6 ในแต่ละ สปอ/ก กับจำนวนตัวอย่างในแต่ละ สปอ/ก
3. สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นตัวแทน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Cluster Random Sampling) ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,014 คน เป็นชาย 518 คน เป็นหญิง 496 คน ซึ่งมีรายละเอียดจากตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2535

สพอ/ก กิ่งอำเภอ	จำนวน	จำนวน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		รวม
	โรงเรียน	นักเรียน ป.6	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
เมืองนครปฐม	52	3,184	1,711	1,473	215	181	396
กำแพงแสน	53	2,075	974	1,101	153	156	319
ดอนตูม	25	694	372	322	-	-	-
นครชัยศรี	34	1,235	622	613	-	-	-
บางเลน	49	1,343	715	628	-	-	-
สามพราน	36	1,423	698	725	150	159	309
พุทธมณฑล	7	296	146	296	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	256	10,250	5,238	5,012	518	496	1,014

แหล่งที่มา : ฝ่ายการเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. 2535.

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามโรงเรียนที่เป็นตัวแทนแต่ละท้องที่ที่ทำการศึกษา

สพอ/ก กิ่งอำเภอ	ชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
เมืองนครปฐม	วัดดอนยายหอม	77	82	159	40	40	80
	วัดธรรมศาลา	53	53	106	30	30	60
	บ้านหนองปากโรง	23	36	59	17	17	34
	วัดสระกระเทียม	36	31	67	20	18	38
	วัดห้วยรัก	46	25	71	24	20	44
	วัดทับหลวง	51	45	96	30	28	58
	วัดหนองงูเห่าล้อม	47	39	86	23	20	43
	วัดพะเนียงแตก	38	31	69	24	22	46
กำแพงแสน	บ้านยาง	23	23	46	18	18	36
	กำแพงแสง	55	63	118	33	33	66
	บ้านหนองพวงนก	20	21	41	17	17	34
	วัดหนองศาลา	24	22	46	15	15	30
	วัดหนองโพธิ์	26	20	46	15	15	30
	บ้านรางอีเม้ย	23	17	40	15	13	28
สามพราน	บ้านสามพราน	35	41	76	30	28	58
	วัดอ้อมใหญ่	11	10	21	11	11	22
	วัดปรีดาราม	35	30	65	20	19	39
	วัดท่าพูด	49	51	100	31	30	61

ตาราง 2 (ต่อ)

สبو/ก กิ่งอำเภอ	ชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
	วัดไร่ขิง	136	124	260	80	79	159
	วัดสรรเพชญ	40	31	71	25	23	48
	รวมทั้งสิ้น	848	795	1,643	518	496	1,014

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามคำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ โดยเน้นคำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ได้โดยตรงในชีวิตประจำวัน โดยออกแบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและการปฏิบัติ
เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยใช้คำถามร่วมกันแต่คำตอบต่างกัน ลักษณะข้อความในแบบสอบถาม
มีทั้งลักษณะทางบวกและลักษณะทางลบ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภค
อาหารทางบวก จำนวน 12 ข้อ และทางลบ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 22 ข้อ
2. ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ เป็นค่านิยม
และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก จำนวน 3 ข้อ และทางลบ จำนวน 13 ข้อ รวม
ทั้งหมด 16 ข้อ
3. ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภค
อาหารทางบวก จำนวน 11 ข้อ และทางลบ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 21 ข้อ
4. ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภค
อาหารทางบวก จำนวน 3 ข้อ และทางลบ จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งหมด 6 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

บวก	20
12	10
3	13
11	10
9	3
27	26

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหา
ค่าร้อยละ แยกตามเพศ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2

2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่
ของคำตอบแต่ละข้อ แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยกำหนดคะแนนดังนี้

คะแนนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร แบ่งออกเป็น 4 อันดับ ดังนี้

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก

ให้ความสำคัญมากที่สุด มีค่า 4 คะแนน

ให้ความสำคัญมาก มีค่า 3 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อย มีค่า 2 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อยที่สุด มีค่า 1 คะแนน

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางลบ

ให้ความสำคัญมากที่สุด มีค่า 1 คะแนน

ให้ความสำคัญมาก มีค่า 2 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อย มีค่า 3 คะแนน

ให้ความสำคัญน้อยที่สุด มีค่า 4 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก และค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางลบ เป็นระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำมาก

ต่ำมาก

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางลบ หมายถึง ข้อความที่ไม่สนับสนุน

ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การแปลความหมายจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม

2.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

กำหนดค่าคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ดังนี้

		การปฏิบัติทางบวก		การปฏิบัติทางลบ	
ทำเป็นประจำ	มีค่า	4	คะแนน	1	คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	มีค่า	3	คะแนน	2	คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	มีค่า	2	คะแนน	3	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	มีค่า	1	คะแนน	4	คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือว่านักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค
2. ศึกษาหนังสือแบบเรียน คู่มือการสอน ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากบทความ เอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ศึกษาปัญหาสุขภาพทางด้านโภชนาการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

5. นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสม
7. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางสุขศึกษา ค่านิยม และโภชนาการ จำนวน 5 ท่าน ตรวจพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องและเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้
8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยนำแบบสอบถามฉบับทดลองไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 60 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา โคเอฟฟิเชียน (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเท่ากับ 0.92

9. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสำนวน ภาษาและเนื้อหา เพื่อนำไปใช้กับตัวอย่างประชากรในการวิจัย

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนในแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือแนะนำจากผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมไปติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดวันและเวลาในการเก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 โรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูลรวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้น

4. ขั้นตอนการ

4.1 แจกแบบสอบถาม

4.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการวิจัย

4.3 อธิบายคำสั่ง ๆ ในแบบสอบถาม

4.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและลงมือทำแบบสอบถาม

4.5 ตรวจดูความเรียบร้อย และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลนานประมาณ 30 วัน

วิธีจัดการกับข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X (Statistical Package for The Social Science Version 10) โดยใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน (บุศวี วงศ์รัตนะ. 2530 : 177, 249 และ 268) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม 1,014 ฉบับ มาลงรหัส
2. ตรวจสอบความถูกต้องในการลงรหัส ซึ่งดำเนินการตรวจสอบโดยผู้วิจัย (Manual Check)
3. จัดเตรียมโปรแกรมและเตรียมบัตรข้อมูลเพื่อเข้าเครื่องจักรคำนวณ
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป VS. Edit
5. ดำเนินการประมวลผลข้อมูล เพื่อเสนอในรูปแบบตารางและค่าสถิติต่าง ๆ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 :

59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$p = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ p แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาคูณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ทั้งฉบับใช้สูตร KR - 20 ของ

กูเดอร์ วิชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

 S_t แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับp แทน สัดส่วนของการตอบถูกในแต่ละข้อ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ตอบถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$ q แทน สัดส่วนของการตอบผิดในแต่ละข้อ หรือ $= 1 - p$

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของ Garrett
แล้วทดสอบด้วยสถิติค่าที่ (t-test) (วิเชียร เกตุสิงห์. 2530 : 114 - 116)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}$$

เมื่อ X_H แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
 X_L แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
 S_H แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
 S_L แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
 n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

3. สถิติเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบ
สมมติฐาน โดยใช้สูตร t-test independent (บุศวี วงศ์รัตนะ. 2530 : 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
 $\bar{X}^1, \bar{X}^2$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

s^1, s^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

n^1, n^2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance)

เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สูตร (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 249)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

MS_b แทน ค่าผลบวกกำลังสอง (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าผลบวกกำลังสอง (Mean Square) ภายในกลุ่ม

ถ้าพบว่า ผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี นิวแมน - คูลส์ (Newman - Kuels Method) โดยใช้สูตร (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 268)

$$q = \sqrt{\frac{MS_w}{\tilde{n}}}$$

เมื่อ q แทน q - Statistic ที่ได้จากตาราง

MS_w แทน ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม

$\tilde{n}$ แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เท่ากัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ใน F-distribution
df	แทน	degree of freedom
SS	แทน	Sum of Square
MS	แทน	Mean of Square
q	แทน	q - Statistic
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเพศ และตัวแปรเกี่ยวกับ อาชีพของบิดามารดา ที่ตั้งของโรงเรียน การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา และขนาดของครอบครัว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของข้อมูลรายข้อ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 3 - 6

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ อายุ ศาสนา การศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุของนักเรียน							
	ต่ำกว่า 11 ปี	17	3.28	12	2.41	29	2.85
	11 - 12 ปี	236	45.50	356	71.77	592	58.38
	13 - 14 ปี	152	29.34	51	10.28	203	20.01
	14 ปีขึ้นไป	113	21.80	77	15.52	190	18.73
2. ศาสนา							
	พุทธ	374	72.80	369	74.39	743	73.27
	คริสต์	42	8.10	21	4.23	63	6.21
	อิสลาม	33	6.37	38	7.66	71	7.00
	อื่น ๆ	69	13.32	68	13.70	137	13.51

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษาของบิดา							
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	1.46	9	2.19	15	1.47
	ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	37	9.02	25	6.10	62	6.11
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ						
	เทียบเท่า	238	53.23	171	41.71	409	40.33
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือ						
	เทียบเท่า	96	18.53	106	21.37	202	19.92
	มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ						
	เทียบเท่า	33	8.05	68	13.70	101	9.96
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ						
	เทียบเท่า	47	11.47	51	12.44	98	9.66
	อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร						
	วิชาชีพชั้นสูง	24	5.85	25	6.10	49	4.83
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	20	4.88	26	6.34	46	4.53
	สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.20	12	2.41	21	2.07
	อื่น ๆ (ไม่ทราบ)	8	1.95	3	0.73	11	1.08

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.	การศึกษาของมารดา						
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	14	3.41	16	3.90	30	2.95
	ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	42	10.24	37	9.03	79	7.79
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ						
	เทียบเท่า	212	51.71	214	52.20	426	42.01
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือ						
	เทียบเท่า	147	28.37	131	26.41	278	27.41
	มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ						
	เทียบเท่า	33	6.37	29	7.07	62	6.11
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ						
	เทียบเท่า	35	8.54	35	8.54	70	6.90
	อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร						
	วิชาชีพชั้นสูง	17	4.15	14	3.41	31	3.05
	ปริญญตรีหรือเทียบเท่า	8	1.95	14	3.41	22	2.16
	สูงกว่าปริญญตรี	6	1.46	3	0.73	9	0.88
	อื่น ๆ (ไม่ทราบ)	4	0.98	3	0.73	7	0.69

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพของบิดา							
	รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	78	19.02	72	17.56	150	14.79
	ค้าขาย	94	22.93	98	19.75	192	18.93
	เกษตรกรรม	106	20.46	73	14.71	179	17.65
	รับจ้างทั่วไป	127	30.98	149	36.34	276	27.21
	กรรมกร	23	4.44	19	4.64	42	4.14
	พนักงานบริษัท	78	19.02	80	19.51	158	15.58
	อื่น ๆ	9	2.20	4	0.98	13	1.28
	ไม่ทราบ	3	0.73	1	0.24	4	0.39
6. อาชีพของมารดา							
	รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	32	6.17	31	6.25	63	6.21
	ค้าขาย	138	26.64	172	34.67	310	30.57
	เกษตรกรรม	104	20.07	36	7.25	140	13.80
	รับจ้างทั่วไป	63	12.16	61	12.29	124	12.22
	กรรมกร	13	2.50	23	4.63	36	3.55
	พนักงานบริษัท	44	8.49	44	8.87	88	8.67
	งานบ้านและมีรายได้พิเศษ	57	11.00	45	9.07	102	10.05
	งานบ้าน ไม่มีรายได้	63	12.16	81	16.33	144	14.20
	อื่น ๆ	1	0.19	1	0.24	2	0.19
	ไม่ทราบ	3	0.57	2	0.48	5	0.49

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7.	บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่						
	บิดา	37	7.14	42	8.46	79	7.79
	มารดา	78	15.05	60	12.09	138	13.60
	บิดามารดา	363	70.07	343	69.15	706	69.62
	บุคคลอื่น ๆ	40	7.72	51	10.28	91	8.97
8.	จำนวนสมาชิกในครอบครัว						
	2 - 3 คน	74	14.28	69	13.91	143	10.10
	4 - 5 คน	288	55.59	282	56.85	570	56.21
	6 - 7 คน	91	17.56	88	17.74	179	17.65
	มากกว่า 7 คน	65	12.54	57	11.49	122	12.03
9.	รายได้ของครอบครัว						
	ต่ำกว่า 2,466	115	22.20	96	19.35	211	20.80
	2,466 - 7,410	363	70.07	300	60.48	663	65.38
	สูงกว่า 7,410	40	7.72	100	20.16	140	13.80

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11 - 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.38 รองลงมาคืออายุระหว่าง 13 - 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.01 นักเรียนร้อยละ 73.27 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือร้อยละ 13.51 อื่น ๆ และระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 40.33 และ 42.01 ตามลำดับ บิดาของนักเรียนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 27.21 อาชีพรองลงมาคือ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 18.93 มารดาของนักเรียนประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 30.57 อาชีพรองลงมาคือ งานบ้านไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 14.20 นักเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบันอาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 69.62 รองลงมาอาศัยอยู่กับมารดา คิดเป็นร้อยละ 13.60 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4 - 5 คน เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 56.21 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 6 - 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ร้อยละ 65.38 2,466 - 7,410 บาท

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ตามการจัดอาหารประจำวันที่บ้านของนักเรียน ผู้จัด หรือผู้ปรุงอาหารที่บ้านของนักเรียนจำแนกตามเพศ

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	การรับประทานอาหารเช้าของนักเรียน						
	รับประทานทุกวัน	363	70.07	375	75.60	738	72.78
	ซื้ออาหารสำเร็จรูปหรืออาหารถุงรับประทาน	134	28.86	108	21.77	242	23.86
	อาหารปันโด	9	1.73	8	1.61	17	1.67
	อื่น ๆ	12	2.31	5	1.00	22	2.16
2.	ผู้จัดหรือปรุงอาหารที่บ้านของนักเรียน						
	มารดา	378	72.97	386	77.82	764	75.34
	ตัวนักเรียนเอง	58	11.19	36	7.25	94	9.27
	คนรับใช้	4	0.77	3	0.60	7	0.69
	ยาย	46	8.88	22	4.43	68	6.70
	บิดา	14	2.70	17	3.42	31	3.05
	อื่น ๆ	18	3.47	32	6.45	50	4.93

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการจัดหาอาหารประจำวันที่บ้านของนักเรียนโดยปรุงอาหารเอง คิดเป็นร้อยละ 72.78 รองลงมาคือซื้ออาหารสำเร็จรูปหรืออาหารถุงรับประทาน คิดเป็นร้อยละ 23.86 และผู้จัดหรือปรุงอาหารที่บ้านของนักเรียนส่วนใหญ่คือ มารดา คิดเป็นร้อยละ 76.58 รองลงมาคือ ตัวนักเรียนเอง คิดเป็นร้อยละ 7.80

นักเรียนชายส่วนใหญ่มีการจัดหาอาหารประจำวันที่บ้านโดยปรุงอาหารเอง คิดเป็นร้อยละ 70.07 รองลงมาคือ ซื้ออาหารสำเร็จรูปหรืออาหารถุงรับประทาน คิดเป็นร้อยละ 28.86 และผู้จัดหรือปรุงอาหารที่บ้านของนักเรียนส่วนใหญ่คือ มารดา คิดเป็นร้อยละ 72.97 รองลงมาคือ ตัวนักเรียนเอง คิดเป็นร้อยละ 11.19

นักเรียนหญิงส่วนใหญ่มีการจัดหาอาหารประจำวันที่บ้านโดยปรุงอาหารเอง คิดเป็นร้อยละ 75.60 รองลงมาคือ ซื้ออาหารสำเร็จรูปหรืออาหารถุงรับประทาน คิดเป็นร้อยละ 21.77 และผู้จัดหรือปรุงอาหารที่บ้านของนักเรียนส่วนใหญ่คือ มารดา คิดเป็นร้อยละ 77.82 รองลงมาคือ ตัวนักเรียนเอง คิดเป็นร้อยละ 7.25

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ตามการรับประทานอาหารเข้าก่อนเข้าเรียนจำแนกตามเพศ

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	การรับประทานอาหารเข้าของ						
	นักเรียน						
	รับประทานอาหารทุกวัน	350	67.56	311	62.70	661	65.18
	รับประทานอาหารบางวัน	144	27.79	170	34.27	314	30.96
	ไม่ได้รับประทานเลย	24	4.63	15	3.02	39	3.84
2.	สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทาน						
	อาหารเข้า						
	ไม่มี	430	81.08	412	83.06	832	82.05
	ไม่มีเวลา	75	14.47	70	14.11	145	14.30
	ไม่มีใครจัดหาหรือปรุงอาหารให้						
	รับประทานอาหาร	23	4.44	14	2.82	37	3.65

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ตามการรับประทานอาหารเข้าก่อนเข้าเรียนจำแนกตามเพศ

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	การรับประทานอาหารเข้าของนักเรียน						
	รับประทานอาหารทุกวัน	350	67.56	311	62.70	661	65.18
	รับประทานอาหารบางวัน	144	27.79	170	34.27	314	30.96
	ไม่ได้รับประทานเลย	24	4.63	15	3.02	39	3.84
2.	สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทาน						
	อาหารเข้า						
	ไม่หิว	420	81.08	412	83.06	832	82.05
	ไม่มีเวลา	75	14.47	70	14.11	145	14.30
	ไม่มีใครจัดหาหรือปรุงอาหารให้						
	รับประทาน	23	4.44	14	2.82	37	3.65

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3.	นักเรียนรับประทานอาหารเช้าโดย						
	(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
	รับประทานมาจากบ้าน	259	50.00	266	53.63	525	51.78
	การนำอาหารมารับประทานที่						
	โรงเรียน	51	9.84	24	4.84	75	7.40
	การซื้ออาหารจากแม่ค้าที่มาขาย						
	บริเวณโรงเรียน	101	19.50	99	19.96	200	19.72
	การซื้ออาหารที่ทางโรงเรียน						
	จัดไว้	107	20.66	107	21.57	214	21.10
	อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารเช้าก่อนเข้าเรียนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 65.18 รองลงมาคือรับประทานอาหารเช้าเป็นบางวัน และไม่ได้รับประทานเลย คิดเป็นร้อยละ 30.96 และ 3.84 ตามลำดับ สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเช้าส่วนใหญ่คือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 82.05 รองลงมาคือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 14.30 และการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนส่วนใหญ่รับประทานมาจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 51.78 รองลงมาคือ ซื้ออาหารที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ และซื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และ 19.72 ตามลำดับ

นักเรียนชายส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารเข้าก่อนเข้าเรียนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 67.56 รองลงมาคือรับประทานอาหารเป็นบางวัน และไม่ได้รับประทานเลย คิดเป็นร้อยละ 27.79 และ 4.63 ตามลำดับ สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ส่วนใหญ่คือไม่หิว คิดเป็นร้อยละ 81.08 รองลงมาคือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 14.47 และการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนส่วนใหญ่รับประทานมาจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ซื้ออาหารที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ และซื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.66 และ 19.50 ตามลำดับ

นักเรียนหญิงส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารเข้าก่อนเข้าเรียนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 65.18 รองลงมาคือรับประทานอาหารเป็นบางวัน และไม่ได้รับประทานเลย คิดเป็นร้อยละ 30.96 และ 3.84 ตามลำดับ สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ส่วนใหญ่คือไม่หิว คิดเป็นร้อยละ 82.05 รองลงมาคือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 14.30 และการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนส่วนใหญ่รับประทานมาจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 51.78 รองลงมาคือ ซื้ออาหารที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ และซื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.10 และ 19.72 ตามลำดับ

ตาราง 6 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่ได้รับเงินเป็นค่าอาหารกลางวันโรงเรียนในแต่ละวัน และตามการรับประทานอาหารกลางวันโรงเรียน จำแนกตามเพศ

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	นักเรียนได้รับเงินเป็นค่าอาหาร กลางวันโรงเรียนวันละ						
	ไม่ได้รับเลย	5	0.96	3	0.60	8	0.78
	1 - 5 บาท	18	3.47	15	3.02	33	3.25
	6 - 10 บาท	236	45.56	197	39.71	433	42.70
	11 - 15 บาท	119	22.97	132	26.61	251	24.75
	16 - 20 บาท	87	16.80	92	18.54	179	17.65
	20 บาทขึ้นไป	53	10.23	57	11.49	110	10.84
2.	การรับประทานอาหารกลางวัน โรงเรียนของนักเรียน						
	รับประทานทุกวัน	402	77.60	404	81.45	806	79.49
	รับประทานบางวัน	110	21.23	87	17.54	197	19.43
	ไม่ได้รับประทานเลย	6	1.15	5	1.01	11	1.08
3.	สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทาน อาหารกลางวัน						
	ไม่มีหัว	499	96.33	477	96.17	976	96.25
	ไม่มีเวลา	16	3.08	16	3.22	32	3.15
	ไม่มีเงิน	3	0.58	3	0.60	6	0.60

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมนักเรียนทั้งหมด	
		(N 518)		(N 496)		(N 1014)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.	นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน						
	ที่โรงเรียนโดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
	การนำอาหารมาจากบ้าน	117	22.58	100	20.16	217	21.40
	การซื้ออาหารจากแม่ค้าที่มาขาย						
	บริเวณโรงเรียน	96	18.53	100	20.16	196	19.32
	โรงเรียนจัดอาหารให้โดยนักเรียน						
	ต้องเสียเงินค่าอาหาร	275	53.08	266	53.62	541	53.35
	โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้						
	โดยนักเรียนไม่ต้องเสียเงิน	30	5.79	30	6.04	60	5.91
	อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับเงินเป็นค่าอาหารกลางวัน
โรงเรียนวันละ 6 - 10 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.70 รองลงมาได้รับเงินวันละ 11 - 15 บาท
คิดเป็นร้อยละ 24.75 และนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน คิดเป็นร้อยละ
79.49 รองลงมาคือ รับประทานบางวัน และไม่ได้รับประทานเลย คิดเป็นร้อยละ 19.43 และ
1.08 ตามลำดับ สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันส่วนใหญ่ คือไม่มีหิว คิดเป็น
ร้อยละ 96.25 รองลงมาคือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 3.15 และการรับประทานอาหารกลางวัน

ของนักเรียนส่วนใหญ่โรงเรียนจัดอาหารให้โดยนักเรียนต้องเสียเงินค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ

53.35 รองลงมาคือนำอาหารมาจากบ้าน ชื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน และโรงเรียนจัดอาหารให้ฟรี คิดเป็นร้อยละ 21.40 19.32 และ 5.91 ตามลำดับ

นักเรียนชายส่วนใหญ่ได้รับเงินเป็นค่าอาหารกลางวันที่โรงเรียนวันละ 6 - 10 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.55 รองลงมาได้รับเงินวันละ 11 - 15 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.97 และนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 77.60 รองลงมาคือรับประทานบางวัน และไม่ได้รับประทานเลย คิดเป็นร้อยละ 21.23 และ 1.15 ตามลำดับ สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันส่วนใหญ่ คือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 96.33 รองลงมาคือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 3.08 และการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนส่วนใหญ่โรงเรียนจัดอาหารให้โดยนักเรียนต้องเสียเงินค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 53.08 รองลงมาคือนำอาหารมาจากบ้าน ชื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน และโรงเรียนจัดอาหารให้ฟรี คิดเป็นร้อยละ 22.58 18.53 และ 5.79 ตามลำดับ

นักเรียนหญิงส่วนใหญ่ได้รับเงินเป็นค่าอาหารกลางวันที่โรงเรียนวันละ 6 - 10 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.71 รองลงมาได้รับเงินวันละ 11 - 15 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.61 และนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 81.45 รองลงมาคือรับประทานบางวัน และไม่ได้รับประทานเลย คิดเป็นร้อยละ 17.54 และ 1.01 ตามลำดับ สาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันส่วนใหญ่ คือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 96.17 รองลงมาคือไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 3.22 และการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนส่วนใหญ่โรงเรียนจัดอาหารให้โดยนักเรียนต้องเสียเงินค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 53.62 รองลงมาคือนำอาหารมาจากบ้าน ชื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน และโรงเรียนจัดอาหารให้ฟรี คิดเป็นร้อยละ 20.16 20.16 และ 6.04 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครปฐม หาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยส่วนรวมและเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังตาราง 7 ถึงตาราง 11

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	นักเรียนทั้งหมด $N = 1014$		ระดับค่านิยม
		$\bar{X}$	SD	
1	การดื่มนมสดวันละ 1 - 2 แก้วทุกวัน	2.45	0.98	ต่ำ
2	การรับประทานอาหารกับข้าวแต่น้อยและรับประทานอาหาร มาก ๆ	2.70	0.81	สูง
3	การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้ง เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ฯลฯ เช่น ถั่วต้ม นมถั่วเหลือง ในแต่ละวัน	2.32	0.88	ต่ำ
4	การรับประทานอาหารจำพวกผักในแต่ละวัน	3.12	0.77	สูง
5	การเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละวัน	2.74	0.83	สูง
6	การรับประทานอาหารกับน้ำปลา หรือซอส โดยไม่ต้อง การกับข้าวอย่างอื่น	3.52	0.67	สูงมาก
7	การรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ เช่น หัวใจ ไส้ ตับ ปอด สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	2.16	0.95	ต่ำ

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	นักเรียนทั้งหมด <u>N = 1014</u>		ระดับค่านิยม
		$\bar{X}$	SD	
8	การรับประทานผลไม้สดในแต่ละวัน	2.92	0.75	สูง
9	การรับประทานอาหารประเภทไข่ที่ปรุงให้สุก อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 - 5 ฟอง	2.91	0.91	สูง
10	การรับประทานอาหารทะเล เช่น กุ้ง ปลาหมึก หอย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	2.69	0.91	สูง
11	การรับประทานอาหารว่างจำพวกอาหารสำเร็จรูป ที่บรรจุห่อ หรือกล่อง เช่น ขนมปัง ข้าวเกรียบกุ้ง บะหมี่สำเร็จรูป	2.29	0.82	ต่ำ
12	การรับประทานข้าว ก๋วยเตี๋ยว หรือแป้งชนิดอื่น อย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง	2.43	0.93	ต่ำ
13	การรับประทานวิตามินเสริมแทนอาหาร	2.97	0.89	สูง
14	การรับประทานข้าวต้มกับเกลือ หรือน้ำปลา ขดะ เจี๊ยบววย	2.93	0.93	สูง
15	การรับประทานผลไม้ หรือน้ำผลไม้สด ที่มีรสเปรี้ยว เช่น น้ำส้ม น้ำมะนาว	2.80	0.82	สูง
16	การรับประทานไข่ดิบ หรือไข่ลวก ในแต่ละวัน	3.35	0.72	สูง
17	การรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น มันฝรั่งทอด ไก่ทอด พิซซ่า จากร้านอาหาร	2.88	0.88	สูง
18	การรับประทานนมข้นหวานแทนนมสด	2.97	0.85	สูง

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	นักเรียนทั้งหมด N = 1014		ระดับคำนิยาม
		$\bar{X}$	SD	
19	การรับประทานผักสีเหลืองหรือผลไม้สุกสีเหลือง เช่น ฟักทอง ถั่วฝักยาว อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	2.48	0.88	ต่ำ
20	การรับประทานอาหารประเภทถั่ว ไข่ นม เสริม อาหารประเภท เนื้อสัตว์	2.99	0.78	สูง
21	การไม่รับประทานอาหารที่มีผัก	2.92	1.03	สูง
22	การเลือกรับประทานอาหารเฉพาะที่ชอบเท่านั้น	2.85	0.90	สูง
รวม		2.79	0.27	สูง

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง ($\bar{X} = 2.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 การรับประทานข้าวกับน้ำปลาหรือซอสโดยไม่ต้องการกับข้าวอย่างอื่น ระดับคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง จำนวน 15 ข้อ 2 4 5 8 9 10 13 14 15 16 17 18 20 21 และ 22 และระดับคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 3 7 11 12 และ 19

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน
ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง และอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	นักเรียนทั้งหมด N = 1014		ระดับค่านิยม
		$\bar{X}$	SD	
1	การดื่มเครื่องดื่มหรือเครื่องดื่มใส	2.85	0.85	สูง
2	การดื่มน้ำชาหรือกาแฟ	3.61	0.60	สูงมาก
3	การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีแมลงวันตอม	3.23	0.91	สูง
4	การรับประทานอาหารที่ไม่สุก หรือสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ปลาจืด ปลาจ่อม ลาบ ก้อย แหนม	3.67	0.62	สูงมาก
5	การรับประทานอาหารที่มีสีสวย นำรับประทาน	3.06	0.74	สูง
6	การล้างผักหรือผลไม้ด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้งให้สะอาด ก่อนรับประทาน	3.30	0.73	สูง
7	การรับประทานลูกชิ้นที่ถูบกรอบเท่านั้น	2.81	0.79	สูง
8	การดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง หรือเครื่องดื่ม ประเภทเกลือแร่	3.25	0.82	สูง
9	การสังเกตลักษณะของน้ำส้มสายชูและสีของพริกตอง ในน้ำส้มสายชูก่อนรับประทาน	2.31	0.90	ต่ำ
10	การอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่ใช้หุงต้มก่อน รับประทาน	2.49	0.95	ต่ำ
11	การรับประทานอาหารที่เก็บค้างไว้นานหลายวัน	3.62	0.63	สูงมาก
12	การรับประทานหวานเย็นหรือน้ำแข็งใส่น้ำหวาน	2.41	0.83	ต่ำ
13	การรับประทานอาหารจำพวกหมักตอง เช่น ผลไม้ตอง	2.89	0.83	สูง

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนทั้งหมด	ระดับค่านิยม	
	ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง	N = 1014		
	และอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	$\bar{X}$	SD	
14	การดื่มน้ำฝน หรือน้ำประปาที่ไม่ต้ม	3.10	0.90	สูง
15	การบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผลชูรสลงในอาหารที่ซื้อรับประทาน	2.27	0.96	ต่ำ
16	การดื่มเครื่องดื่มบำรุงร่างกายเป็นอาหารเสริม	2.58	0.98	สูง
	รวม	2.97	0.32	สูง

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษโดยส่วนรวมอยู่ในระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 4 และ 11 ระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 3 5 6 7 8 13 14 และ 16 และระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 10 12 และ 15

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน
ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	นักเรียนทั้งหมด		ระดับค่านิยม
		N = 1014		
		$\bar{X}$	SD	
1	การรับประทานอาหารรสจัด เช่น หวานจัด เค็มจัด เปรี้ยวจัด เผ็ดจัด	2.73	0.79	สูง
2	การรับประทานอาหารมือเข้าก่อนมาโรงเรียน	2.86	1.02	สูง
3	การใช้ช้อนกลาง เมื่อรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น	2.62	0.96	สูง
4	การล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหารแต่ละมือ	2.94	0.89	สูง
5	การแปรงฟันหรือบ้วนปากให้สะอาด หลังการ รับประทานอาหาร	3.01	0.82	สูง
6	การรับประทานอาหารที่ทำเสร็จใหม่ ๆ ที่สุกและร้อน	3.29	0.70	สูง
7	การดูโทรทัศน์ ขณะรับประทานอาหาร	2.35	0.89	ต่ำ
8	การรับประทานอาหารให้ครบ 3 มื้อในแต่ละวัน	3.19	0.89	สูง
9	การรับประทานอาหารตรงเวลาทุกมื้อ	2.55	0.87	สูง
10	การใช้แก้วน้ำใบเดียวร่วมกันหลาย ๆ คน	3.04	0.86	สูง
11	การรับประทานอาหารของหวานหรือขนมอื่น ๆ ก่อน รับประทานอาหารในแต่ละมื้อ	2.87	0.85	สูง
12	การดื่มน้ำมาก ๆ ก่อนรับประทานอาหาร หรือ ระหว่างรับประทานอาหาร	2.77	0.84	สูง
13	การรับประทานอาหารโดยเคี้ยวอาหารช้า ๆ ให้ ละเอียดก่อนกลืน	2.88	0.85	สูง

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขอนามัยในการรับประทานอาหาร	นักเรียนทั้งหมด ระดับคำนิยาม		
		N = 1014		
		$\bar{X}$	SD	
14	การรับประทานอาหารไม่หมดจานในแต่ละมื้อ	3.03	0.86	สูง
15	การเก็บอาหารที่ตกหล่นบนพื้นขึ้นมารับประทาน	3.79	0.54	สูงมาก
16	การรับประทานอาหารก่อนเข้านอน เช่น ขนมหวาน	3.05	0.90	สูง
17	การใช้นิ้วและช้อนที่สะอาดในการรับประทานอาหาร	3.43	0.68	สูง
18	การล้างมือให้สะอาดพอควรประมาณ 1 แก้ว หลัง รับประทานอาหาร	3.22	0.80	สูง
19	การล้างมือให้สะอาด ก่อนใช้มือหยิบจับอาหาร รับประทานในแต่ละครั้ง	3.03	0.87	สูง
20	การรับประทานอาหารมือเย็นมากกว่ามืออื่น ๆ	2.28	0.92	ต่ำ
21	การงดอาหารบางมื้อในการควบคุมน้ำหนักร่างกาย	3.34	0.84	สูง
รวม		2.98	0.33	สูง

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัย ในการรับประทานอาหารโดยส่วนรวมอยู่ในระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงมาก จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 15 การเก็บอาหารที่ตกหล่นบนพื้นขึ้นมารับประทาน ระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 2 3 4 5 6 8 9 10 11 12 13 14 16 17 18 19 และ 21 และระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำ จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 การดูโทรทัศน์ ขณะรับประทานอาหาร และข้อ 20 การรับประทานอาหารมือเย็นมากกว่ามืออื่น ๆ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน
ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	นักเรียนทั้งหมด		ระดับค่านิยม
		N = 1014		
		$\bar{X}$	SD	
1	การเลือกซื้ออาหารตามที่วิทยุ โทรทัศน์ โฆษณา	3.10	0.79	สูง
2	การซื้อ ทอฟฟี่ ลูกกวาด หมากฝรั่ง รับประทานเอง	2.81	0.80	สูง
3	การเลือกซื้ออาหาร หรือขนมที่มีของเล่น ของแถม มาก ๆ	3.17	0.81	สูง
4	การซื้ออาหารสำเร็จรูป โดยดูวันหมดอายุที่ฉลากข้าง ภาชนะที่บรรจุ เช่น นมกล่อง ถั่วอบ	2.88	0.98	สูง
5	การเลือกซื้ออาหาร โดยคำนึงถึงคุณค่าของอาหาร	3.14	0.76	สูง
6	การเลือกซื้ออาหาร โดยพิจารณาถึงความสะอาดของร้าน และคนขายมากกว่าความอร่อยของอาหาร	2.66	0.92	สูง
รวม		2.96	0.44	สูง

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง ($\bar{X} = 2.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูงทุกข้อ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน โดยส่วนรวม

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนทั้งหมด		ระดับค่านิยม
		N = 1014		
		$\bar{X}$	SD	
1	การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	2.79	0.27	สูง
2	การรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	2.97	0.32	สูง
3	สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	2.98	0.33	สูง
4	การเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	2.96	0.44	สูง
	รวม	2.91	0.26	สูง

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยส่วนรวมอยู่ในระดับค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูง ($\bar{X} = 2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ($\bar{X} = 2.98$) ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ ($\bar{X} = 2.97$) ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 2.96$) และด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งโดยส่วนรวม รายด้าน และรายข้อ หาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามตัวแปรเพศ แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 12 ถึงตาราง 16

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การดื่มนมสดวันละ 1 - 2 แก้วทุกวัน	2.42	1.00	2.49	0.97	-1.00
2	การรับประทานอาหารกับข้าวแต่น้อยและรับประทานอาหาร ข้าวมาก ๆ	2.66	0.83	2.73	0.79	-1.25
3	การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้ง เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ฯลฯ เช่น ถั่วคั่ว นมถั่วเหลือง ในแต่ละวัน	2.33	0.88	2.34	0.88	-0.67
4	การรับประทานอาหารจำพวกผักในแต่ละวัน	3.11	0.75	3.14	0.80	-0.72
5	การเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละวัน	2.69	0.78	2.79	0.88	-1.72

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
6	การรับประทานข้าวกับน้ำปลา หรือซอส โดย ไม่ต้องการกับข้าวอย่างอื่น	3.48	0.69	3.57	0.65	-2.08*
7	การรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ เช่น หัวใจ ไส้ ตับ ปอด สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	2.15	0.95	2.17	0.96	-0.29
8	การรับประทานผลไม้สดในแต่ละวัน	2.84	0.74	3.01	0.75	-3.19*
9	การรับประทานอาหารประเภทไข่ที่ปรุงให้สุก อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 - 5 ฟอง	2.92	0.87	2.91	0.94	0.12
10	การรับประทานอาหารทะเล เช่น กุ้ง ปลาหมึก หอย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	2.63	0.90	2.75	0.92	-1.77
11	การรับประทานอาหารว่างจำพวกอาหารสำเร็จรูป ที่บรรจุห่อ หรือกล่อง เช่น ขนมปัง ข้าวเกรียบกุ้ง บะหมี่สำเร็จรูป	2.25	0.81	2.32	0.84	-1.10
12	การรับประทานข้าว ก๋วยเตี๋ยว หรือแป้งชนิดอื่น อย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง	2.49	0.92	2.37	0.93	1.85
13	การรับประทานวิตามินเสริมแทนอาหาร	2.89	0.91	3.04	0.86	-2.41*
14	การรับประทานข้าวต้มกับเกลือ หรือน้ำปลา ขณะเจ็บป่วย	2.93	0.90	2.92	0.96	0.19
15	การรับประทานผลไม้ หรือน้ำผลไม้สด ที่มีรส เปรี้ยว เช่น น้ำส้ม น้ำมะนาว	2.77	0.82	2.83	0.83	-1.02

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
16	การรับประทานไข่ดิบ หรือไข่ลวก ในแต่ละวัน	3.31	0.72	3.39	0.73	-1.50
17	การรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น มัฟฟิ้งทอด ไก่ทอด พิซซ่า จากร้านอาหาร	2.88	0.91	2.88	0.86	0.00
18	การรับประทานนมข้นหวานแทนนมสด	2.87	0.88	3.07	0.81	-3.35*
19	การรับประทานผักสีเหลืองหรือผลไม้สุกสีเหลือง เช่น ฟักทอง กะหล่ำยอยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	2.46	0.89	2.49	0.87	-0.56
20	การรับประทานอาหารประเภทถั่ว ไข่ นม เสริม อาหารประเภท เนื้อสัตว์	3.03	0.75	2.96	0.82	1.29
21	การไม่รับประทานอาหารที่มีผัก	2.84	1.01	3.00	1.04	-2.25*
22	การเลือกรับประทานอาหารเฉพาะที่ชอบ เท่านั้น**	2.83	0.89	2.87	0.91	-0.54
รวม		2.76	0.25	2.82	0.29	-3.11*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์โดยรวม ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 8 13 18 และ 21 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย สำหรับข้ออื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน
ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ ระหว่างนักเรียนชายและ
นักเรียนหญิง

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง และอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การดื่มน้ำอัดลมหรือ เครื่องดื่มใส่น้ำ	2.84	0.84	2.87	0.86	-0.53
2	การดื่มน้ำชาหรือกาแฟ	3.56	0.60	3.66	0.60	-2.38*
3	การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีแมลงวันตอม	3.14	0.95	3.33	0.86	-3.09*
4	การรับประทานอาหารที่ไม่สุก หรือสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ปลาจ่อม ปลาจุ่ม ลาบ ก้อย แหนม	3.59	0.66	3.74	0.57	-3.46*
5	การรับประทานอาหารที่มีรสหวาน น้ำรับประทาน	3.02	0.76	3.10	0.72	-1.56
6	การล้างผักหรือผลไม้ด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง ให้ สะอาด ก่อนรับประทาน	3.22	0.73	3.37	0.72	-2.84*
7	การรับประทานลูกชิ้นที่กรูบกรอบเท่านั้น	2.73	0.80	2.88	0.78	-2.57
8	การดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง หรือเครื่องดื่ม ประเภทเกลือแร่	3.10	0.84	3.40	0.78	-5.25*
9	การสังเกตคุณสมบัติของน้ำส้มสายชู และสีของ พริกตองในน้ำส้มสายชูก่อนรับประทาน	2.22	0.87	2.40	0.93	-2.91*
10	การอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่ใช้หุงต้มก่อน รับประทาน	2.43	0.92	2.54	0.98	-1.69
11	การรับประทานอาหารที่เก็บค้างไว้นาน หลายวัน	3.59	0.64	3.65	0.63	-1.33

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
	ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง	N = 518		N = 496		
	และอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	X	SD	X	SD	
12	การรับประทานหวานเย็นหรือน้ำแข็งใส					
	น้ำหวาน	2.47	0.83	2.36	0.82	1.94
13	การรับประทานอาหารจำพวกหมักดอง เช่น					
	ผลไม้ดอง	2.88	0.83	2.90	0.83	-0.34
14	การดื่มน้ำฝน หรือน้ำประปาที่ไม่ดื่ม	3.05	0.92	3.15	0.88	-1.51
15	การบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผลชูรสลงในอาหารที่ซื้อ					
	รับประทาน	2.16	0.92	2.39	0.99	-3.33*
16	การดื่มเครื่องดื่มบำรุงร่างกายเป็น					
	อาหารเสริม	2.54	0.96	2.61	1.00	-1.00
	รวม	2.91	0.30	3.02	0.32	-5.08*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1,645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 13 เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหาร ที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษโดยรวม ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารด้านการรับประทานอาหาร ที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่ควร หลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 3 4 6 7 8 9 และ 15 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภค อาหารสูงกว่านักเรียนชาย สำหรับข้ออื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ตาราง 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน
ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การรับประทานอาหารรสจัด เช่น หวานจัด เค็มจัด เปี้ยวจัด เผ็ดจัด	2.66	0.78	2.81	0.78	-2.63*
2	การรับประทานอาหารมือเข้าก่อนมาโรงเรียน	2.85	1.01	2.86	1.03	-0.14
3	การใช้ช้อนกลาง เมื่อรับประทานอาหารร่วมกับ ผู้อื่น	2.95	0.95	2.64	0.97	-0.88
4	การล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร แต่ละมื้อ	2.87	0.88	3.00	0.90	-2.16*
5	การแปรงฟันหรือบ้วนปากให้สะอาด หลังการ รับประทานอาหาร	2.96	0.83	3.07	0.80	-2.01*
6	การรับประทานอาหารที่ทำเสร็จใหม่ ๆ ที่สุก และร้อน	3.24	0.71	3.31	0.68	-0.85
7	การดูโทรทัศน์ ขณะรับประทานอาหาร	2.38	0.87	2.33	0.91	0.71
8	การรับประทานอาหารให้ครบ 3 มื้อในแต่ละวัน	3.14	0.89	3.24	0.90	-1.53
9	การรับประทานอาหารตรงเวลาทุกมื้อ	2.56	0.86	2.54	0.89	0.28
10	การใช้แก้วน้ำใบเดียวร่วมกันหลาย ๆ คน	2.99	0.88	3.10	0.84	-1.87
11	การรับประทานของหวานหรือขนมอื่น ๆ ก่อน รับประทานอาหารในแต่ละมื้อ	2.85	0.84	2.88	0.87	-0.49

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
12	การดื่มน้ำมาก ๆ ก่อนรับประทานอาหาร หรือ ระหว่างรับประทานอาหาร	2.74	0.83	2.80	0.84	-1.05
13	การรับประทานอาหารโดยเคี้ยวอาหารช้า ๆ ให้ละเอียดก่อนกลืน	2.80	0.83	2.97	0.87	-2.85*
14	การรับประทานอาหารไม่หมดจานในแต่ละมื้อ	3.05	0.88	3.02	0.83	0.45
15	การเก็บอาหารที่ตกหล่นบนพื้นขึ้นมารับประทาน	3.74	0.59	3.84	0.47	-2.47*
16	การรับประทานอาหารก่อนเข้านอน เช่น ขนมหวาน	3.06	0.87	3.03	0.93	0.47
17	การใช้ภาชนะและช้อนที่สะอาดในการ รับประทานอาหาร	3.36	0.68	3.50	0.68	-2.93*
18	การดื่มน้ำสะอาดพอควรประมาณ 1 แก้ว หลังรับประทานอาหาร	3.16	0.82	3.29	0.77	-2.33*
19	การล้างมือให้สะอาด ก่อนใช้มือหยิบจับอาหาร รับประทานในแต่ละครั้ง	2.99	0.86	3.06	0.87	-1.21
20	การรับประทานอาหารมือเย็นมากกว่ามืออื่น ๆ	2.29	0.94	2.28	0.90	0.19

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
21	การงดอาหารบางมื้อในการควบคุมน้ำหนัก ร่างกาย	3.30	0.85	3.37	0.84	-1.12
	รวม	2.95	0.32	3.02	0.33	-3.06*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 14 เมื่อเปรียบเทียบค่านิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหารโดยส่วนรวม ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่านักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีค่านิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 4 5 13 15 17 และ 18 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย สำหรับข้ออื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน
ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การเลือกซื้ออาหารตามที่วิทยุ โทรทัศน์ โฆษณา	3.11	0.80	3.09	0.78	0.44
2	การซื้อ ทอफी ลูกกวาด หมากฝรั่ง รับประทานเอง	2.76	0.81	2.85	0.80	-1.65
3	การเลือกซื้ออาหาร หรือขนมที่มีของเล่น ของแถม มาก ๆ	2.97	0.87	3.38	0.69	-7.56*
4	การซื้ออาหารสำเร็จรูป โดยดูวันหมดอายุที่ฉลาก ข้างภาชนะที่บรรจุ เช่น เนกสอง ถั่วอบ	2.81	0.96	2.96	1.00	-2.25*
5	การเลือกซื้ออาหาร โดยคำนึงถึงคุณค่า ของอาหาร	3.03	0.76	3.25	0.75	-4.20*
6	การเลือกซื้ออาหาร โดยพิจารณาถึงความสะอาด ของร้านและคนขายมากกว่าความอร่อยของ อาหาร	2.62	0.92	2.71	0.93	-1.44
รวม		2.88	0.43	3.04	0.44	-5.27*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t + 1,645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 15 เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์โดยรวม ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 4 และ 5 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชาย สำหรับข้ออื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน โดยส่วนรวม ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		t
		N = 518		N = 496		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	2.76	0.25	2.82	0.29	-3.11*
2	การรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและ อาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	2.91	0.30	3.02	0.32	-5.08*
3	สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	2.95	0.32	3.02	0.33	-3.06*
4	การเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	2.88	0.43	3.04	0.44	-5.27*
	รวม	2.86	0.24	2.95	0.27	-4.64*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \neq 1,645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงอยู่ในระดับสูงทั้งส่วนรวมและรายด้าน และเมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวมและรายด้าน ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน

3.2 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และกลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งโดยส่วนรวม รายด้าน และรายข้อ จำแนกตามตัวแปรการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม นักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และนักเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร นำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามตัวแปรการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 17 ถึง ตาราง 21

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ
นักเรียนด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับ
การบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		t
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การดื่มสมสวันละ 1 - 2 แก้วทุกวัน	2.45	0.98	2.56	1.13	0.65
2	การรับประทานอาหารกับข้าวแต่น้อยและรับประทานอาหาร ข้าวมาก ๆ	2.71	0.80	2.42	0.94	-2.15*
3	การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้ง เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ฯลฯ เช่น ถั่วต้ม นมถั่วเหลือง ในแต่ละวัน	2.35	0.88	1.67	0.76	-4.58*
4	การรับประทานอาหารจำพวกผักในแต่ละวัน	3.15	0.76	2.56	0.84	-4.57*
5	การเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ในแต่ละวัน	2.76	0.83	2.22	0.83	3.85*
6	การรับประทานข้าวกับน้ำปลา หรือซอส โดย ไม่ต้องการกับข้าวอย่างอื่น	3.53	0.66	3.31	0.82	-2.06*
7	การรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ เช่น หัวใจ ไข่ ตับ ปอด สับคาล์ละ 1 - 2 ครั้ง	2.17	0.96	1.92	0.73	-2.00*
8	การรับประทานผลไม้สดในแต่ละวัน	2.94	0.74	2.58	0.91	-2.79*
9	การรับประทานอาหารประเภทไข่ที่ปรุงให้สุก อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 - 5 ฟอง	2.93	0.90	2.50	0.94	-2.79*

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				t
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
10	การรับประทานอาหารทะเล เช่น กุ้ง ปลาหมึก หอย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	2.70	0.91	2.53	0.81	-1.10
11	การรับประทานอาหารว่างจำพวกอาหารสำเร็จรูป ที่บรรจุห่อ หรือกล่อง เช่น ขนมปัง ข้าวเกรียบกุ้ง บะหมี่สำเร็จรูป	2.30	0.82	1.97	0.81	-2.34*
12	การรับประทานข้าว ถั่ว เต้าหู้ หรือแป้งชนิดอื่น อย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง	2.44	0.93	2.33	0.93	-0.66
13	การรับประทานวิตามินเสริมแทนอาหาร	2.97	0.88	2.94	0.96	-0.16*
14	การรับประทานข้าวต้มกับเกลือ หรือน้ำปลา ขณะ เจ็บป่วย	2.93	0.93	2.75	0.81	-1.16
15	การรับประทานผลไม้ หรือน้ำผลไม้สด ที่มีรส เปรี้ยว เช่น น้ำส้ม น้ำมะนาว	2.82	0.82	2.36	0.80	-3.31*
16	การรับประทานไข่ดิบ หรือไข่ลวก ในแต่ละวัน	3.36	0.72	3.14	0.80	-1.79
17	การรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น มันฝรั่งทอด ไก่ทอด พิซซ่า จากร้านอาหาร	2.89	0.87	2.67	1.04	-1.46
18	การรับประทานนมข้นหวานแทนนมสด	3.00	0.83	2.31	1.01	-4.85*
19	การรับประทานผักสีเหลืองหรือผลไม้สุกสีเหลือง เช่น ฟักทอง ถั่วเขียวอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	2.49	0.88	2.08	0.81	-2.75*

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				t
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
20	การรับประทานอาหารประเภทถั่ว ไข่ นม เสริม					
	อาหารประเภท เนื้อสัตว์	3.02	0.77	2.42	0.87	-4.55*
21	การไม่รับประทานอาหารที่มีผัก	2.95	1.02	2.31	0.95	-3.69*
22	การเลือกรับประทานอาหารเฉพาะที่ชอบเท่านั้น	2.88	0.89	2.19	0.92	-4.52*
	รวม	2.81	0.26	2.44	0.22	-8.26*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 17 เมื่อเปรียบเทียบคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยส่วนรวม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 3 4 5 6 8 9 11 15 18 19 20 21 และ 22 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร สำหรับข้ออื่น ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของ
นักเรียนด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ ระหว่างนักเรียน
ที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		t
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
	ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง และอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ					
1	การดื่มน้ำอัดลมหรือ เครื่องดื่มใส่น้ำ	2.87	0.85	2.47	0.91	-2.75*
2	การดื่มน้ำชาหรือกาแฟ	3.63	0.58	3.22	0.87	-2.79*
3	การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีแมลงวันตอม	3.27	0.90	2.53	0.94	-4.83*
4	การรับประทานอาหารที่ไม่สุก หรือสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ปลาจ๋า ปลาจ่อม ลาบ ก้อย แหนม	3.68	0.60	3.28	0.88	-2.74*
5	การรับประทานอาหารที่มีรสหวาน นำรับประทาน	3.08	0.72	2.61	0.93	-2.96
6	การล้างผักหรือผลไม้ด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง ให้ สะอาด ก่อนรับประทาน	3.32	0.71	2.78	0.96	-3.35*
7	การรับประทานลูกชิ้นที่กรุบกรอบเท่านั้น	2.83	0.78	2.36	0.83	-3.47
8	การดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลัง หรือเครื่องดื่ม ประเภทเกลือแร่	3.27	0.81	2.92	0.97	-2.50*
9	การสังเกตอุณหภูมิของน้ำส้มสายชู และสีของ พริกแดงในน้ำส้มสายชูก่อนรับประทาน	2.33	0.90	1.83	0.81	-3.26*
10	การอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่ใช้หุงต้มก่อน รับประทาน	2.51	0.94	1.92	0.94	-3.70*

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร					
	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง และอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		t
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
11	การรับประทานอาหารที่เก็บค้างไว้นาน หลายวัน	3.65	0.60	2.97	0.97	-4.13*
12	การรับประทานหวานเย็นหรือน้ำแข็งใส น้ำหวาน	2.43	0.82	1.97	0.85	-3.28*
13	การรับประทานอาหารจำพวกหมักดอง เช่น ผลไม้ดอง	2.91	0.81	2.47	1.06	-2.45*
14	การดื่มน้ำฝน หรือน้ำประปาที่ไม่ต้ม	3.12	0.89	2.75	1.05	-2.40*
15	การบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผลชูรสลงในอาหารที่ซื้อ รับประทาน	2.30	0.96	1.72	0.74	-3.56*
16	การดื่มเครื่องดื่มบำรุงร่างกายเป็น อาหารเสริม	2.58	0.98	2.47	1.00	-0.65
	รวม	2.99	0.30	2.52	0.38	-7.30*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 18 เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษโดยรวม ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้นข้อ 16 เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มบำรุงร่างกายเป็นอาหารเสริม ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				t
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การรับประทานอาหารรสจัด เช่น หวานจัด เค็มจัด เปรี้ยวจัด เผ็ดจัด	2.75	0.78	2.28	0.70	-3.58*
2	การรับประทานอาหารมือเข้าก่อนมาโรงเรียน	2.88	1.02	2.33	0.93	-3.16*
3	การใช้ช้อนกลาง เมื่อรับประทานอาหารร่วมกับ ผู้อื่น	2.65	0.95	1.92	0.77	-4.53*
4	การล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร แต่ละมือ	2.98	0.88	2.03	0.74	-6.42*
5	การแปรงฟันหรือบ้วนปากให้สะอาด หลังการ รับประทานอาหาร	3.05	0.80	2.28	0.91	-5.63*
6	การรับประทานอาหารที่ทำเสร็จใหม่ ๆ ที่สุก และร้อน	3.32	0.67	2.64	0.83	-5.83*
7	การดูโทรทัศน์ ขณะรับประทานอาหาร	2.37	0.89	1.97	0.91	-2.64*
8	การรับประทานอาหารให้ครบ 3 มื้อในแต่ละวัน	3.22	0.88	2.58	0.94	-4.21*
9	การรับประทานอาหารตรงเวลาทุกมื้อ	2.57	0.86	2.14	0.96	-2.89*
10	การใช้แก้วน้ำใบเดียวกันหลายคน หลาย ๆ คน	3.07	0.86	2.50	0.85	-3.89*
11	การรับประทานของหวานหรือขนมอื่น ๆ ก่อน รับประทานอาหารในแต่ละมื้อ	2.90	0.84	2.25	0.97	-4.49*

ตาราง 19 (ต่อ)

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขอนามัยในการรับประทานอาหาร	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				t
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
12	การดื่มน้ำมาก ๆ ก่อนรับประทานอาหาร หรือ ระหว่างรับประทานอาหาร	2.79	0.83	2.19	0.82	-4.25*
13	การรับประทานอาหารโดยเคี้ยวอาหารช้า ๆ ให้ละเอียดก่อนกลืน	2.90	0.84	2.47	0.88	-2.97*
14	การรับประทานอาหารไม่หมดจานในแต่ละมื้อ	3.06	0.84	2.47	1.00	-4.05*
15	การเก็บอาหารที่ตกหล่นบนพื้นขึ้นมารับประทาน	3.82	0.48	3.08	1.05	-4.20*
16	การรับประทานอาหารก่อนเข้านอน เช่น นมหวาน	3.07	0.89	2.50	1.06	-3.77*
17	การใช้ภาชนะและช้อนที่สะอาดในการ รับประทานอาหาร	3.45	0.66	2.89	0.92	-3.62*
18	การดื่มน้ำสะอาดพอควรประมาณ 1 แก้ว หลังรับประทานอาหาร	3.24	0.79	2.78	0.80	-3.43*
19	การล้างมือให้สะอาด ก่อนใช้มือหยิบจับอาหาร รับประทานในแต่ละครั้ง	3.06	0.85	2.22	0.93	-5.82*
20	การรับประทานอาหารมือเย็นมากกว่ามืออื่น ๆ	2.29	0.92	2.06	0.92	-1.52

ตาราง 19 (ต่อ)

ลำดับที่	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				t
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
21	การงดอาหารบางมื้อในการควบคุมน้ำหนัก ร่างกาย	3.36	0.83	2.75	0.94	-4.30*
	รวม	3.01	0.31	2.42	0.18	-18.46*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 19 เมื่อเปรียบเทียบคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหารโดยรวม ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของคำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้นข้อ 20 เกี่ยวกับการรับประทานอาหารมื้อเย็นมากกว่ามื้ออื่น ๆ ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				t
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
		N = 978		N = 36		
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การเลือกซื้ออาหารตามที่วิทยุ โทรทัศน์ โฆษณา	3.11	0.79	2.86	0.83	-1.86*
2	การซื้อ ทอफी ลูกกวาด หมากฝรั่ง รับประทานเอง	2.83	0.80	2.22	0.68	-4.50*
3	การเลือกซื้ออาหาร หรือขนมที่มีของเล่น ของแถม มาก ๆ	3.20	0.80	2.58	0.87	-4.51*
4	การซื้ออาหารสำเร็จรูป โดยดูวันหมดอายุที่ฉลาก ข้างภาชนะที่บรรจุ เช่น นมกล่อง ถั่วอบ	2.91	0.98	2.39	0.87	-3.11*
5	การเลือกซื้ออาหาร โดยคำนึงถึงคุณค่า ของอาหาร	3.17	0.75	2.39	0.77	-6.15*
6	การเลือกซื้ออาหาร โดยพิจารณาถึงความสะดวก ของร้านและคนขายมากกว่าความอร่อยของ อาหาร	2.69	0.92	2.14	0.76	-3.51*
รวม		2.98	0.43	2.43	0.34	-7.69*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t + 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 20 เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์โดยรวม ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 3 4 5 และ 6 ส่วนข้อ 1 เกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหารตามวิทยุ โทรทัศน์ โฆษณา พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนโดยส่วนรวม ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

		ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร				
		กลุ่มปฏิบัติมาก		กลุ่มปฏิบัติน้อย		
ลำดับที่	ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	N = 978		N = 36		t
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
1	การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	2.81	0.26	2.44	0.22	-8.26*
2	การรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ	2.99	0.30	2.52	0.38	-7.30*
3	สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร	3.01	0.31	2.42	0.18	-18.46*
4	การเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์	2.98	0.43	2.43	0.34	-7.69*
	รวม	2.93	0.24	2.44	0.16	-16.90*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t \pm 1.645$, $df = 1,012$)

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ส่วนนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร อยู่ในระดับต่ำ 3 ด้าน และอยู่ในระดับสูง 1 ด้าน คือด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ และเมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวม และรายด้าน ระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารกับนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร สูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

ตาราง 22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ติดตามวัดมีอาชีพแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	41.1302	6.8550	1.8721
ภายในกลุ่ม	1007	3687.1493	3.6615	
รวม	1013	3728.2795		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F_{6,1007} = 2.09$)

จากตาราง 22 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ติดตามวัดมีอาชีพแตกต่างกัน
มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน

ตาราง 23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับระดับการศึกษาของบิดามารดา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	9	72.1098	8.0122	2.0557
ภายในกลุ่ม	1004	3913.1654	3.8975	
รวม	1013	3985.2752		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F_{9,1004} = 2.41$)

จากตาราง 23 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่บิดามารดามีระดับการศึกษา
แตกต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน

ตาราง 24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ครอบครัวมีรายได้แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	15.8901	7.9505	2.0447
ภายในกลุ่ม	1011	3931.1465	3.8883	
รวม	1013	3947.0366		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 105 ($F_{2,1011} = 2.99$)

จากตาราง 24 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ครอบครัวมีรายได้แตกต่างกัน
มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ติดตามวัดมีขนาดของครอบครัวแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	29.1098	9.7032	2.5701
ภายในกลุ่ม	1010	3813.1643	3.7754	
รวม	1013	3813.1643		

*มีนัยสำคัญทางสถิติพื้นฐาน .05 ($F_{3,1010} = 2.60$)

จากตาราง 25 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ติดตามวัดมีขนาดครอบครัวแตกต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน

บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ตามตัวแปร เพศ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รวมไปถึงรายได้และขนาดของครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 1,014 คน เป็นนักเรียนชาย 518 คน นักเรียนหญิง 496 คน โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane. 1967 : 581) กำหนดขนาดตัวอย่างของประชากรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

1. สุ่มสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ (สปอ/ก) 7 สปอ/ก มา 3 สปอ/ก คิดเป็น 43% โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
2. สุ่มโรงเรียนที่เป็นตัวแทนจากแต่ละ สปอ/ก โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Proportional Random Sampling) คำนวณจำนวนโรงเรียนที่เป็นตัวแทนในแต่ละ สปอ/ก โดยใช้สัดส่วนของค่าเฉลี่ยของนักเรียน ป.6 ในแต่ละ สปอ/ก กับจำนวนตัวอย่างในแต่ละ สปอ/ก
3. สุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นตัวแทน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Cluster Random Sampling) ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,014 คน เป็นชาย 518 คน เป็นหญิง 496 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 อันดับ โดยเน้นค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารได้โดยตรงในชีวิตประจำวัน โดยออกแบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยใช้คำถามร่วมกันแต่คำตอบต่างกัน ลักษณะข้อความในแบบสอบถามมีทั้งลักษณะทางบวกและลักษณะทางลบ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก จำนวน 12 ข้อ และทางลบ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 22 ข้อ

2. ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก จำนวน 3 ข้อ และทางลบ จำนวน 13 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ

3. ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก จำนวน 11 ข้อ และทางลบ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 21 ข้อ

4. ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ เป็นค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทางบวก จำนวน 3 ข้อ และทางลบ จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งหมด 6 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ 1,014 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอกซ์ (SPSS^x) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารตามตัวแปร เพศ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ และขนาดของครอบครัว โดยใช้การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

สรุปผลการค้นคว้า

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 1,014 คน เป็นเพศชาย 518 คน

เพศหญิง 496 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11 - 12 ปี ร้อยละ 58.38 และนับถือศาสนา พุทธ 73.27 ระดับการศึกษาของบิดามารดา ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า 40.33 และ 42.01 ตามลำดับ บิดาของนักเรียนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 27.21 และมารดาของนักเรียนประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 30.57 นักเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบันอาศัย อยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 69.62 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4 - 5 คน เป็น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.21 ส่วนการจัดอาหารประจำวันที่บ้านของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.78 ปรงอาหารเอง โดยผู้จัดหรือปรงอาหารที่บ้านของนักเรียน คือ มารดา ร้อยละ 75.34 และนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารเช้าทุกวัน ร้อยละ 65.18 รองลงมาคือ รับประทาน อาหารบางวัน และไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ร้อยละ 30.96 และ 3.84 ตามลำดับ สาเหตุ ส่วนใหญ่ที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเช้าเพราะไม่หิว ร้อยละ 82.05 รองลงมาเพราะ ไม่มีเวลา ร้อยละ 14.30 และร้อยละ 3.65 รับประทานอาหารเข้ามาจากบ้าน ส่วนการรับ ประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับเงินเป็นค่าอาหารกลางวัน ที่ โรงเรียนวันละ 6 - 10 บาท ร้อยละ 42.70 นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน ร้อยละ 79.49 รองลงมา คือรับประทานอาหารบางวัน และไม่ได้รับประทานเลยร้อยละ 19.43 และ 0.60 ตามลำดับ สาเหตุส่วนใหญ่ที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน เพราะไม่หิว ร้อยละ 96.25 รองลงมา เพราะไม่มีเวลา ร้อยละ 3.15 และการรับประทานอาหารกลางวัน ของนักเรียนร้อยละ 53.35 โรงเรียนจัดอาหารให้โดยนักเรียนต้องเสียเงินค่าอาหาร และเมื่อ จำแนกข้อมูลทั่วไปของนักเรียนตามตัวแปรเพศของนักเรียนในทุกด้านโดยเฉลี่ยก็จะมีลักษณะตามที่ ได้กล่าวนี้ แต่มีความแตกต่างของข้อมูลในบางด้านคือ สาเหตุส่วนใหญ่ที่นักเรียนชายไม่ได้รับ ประทานอาหารเช้า เพราะไม่หิว ร้อยละ 81.08 รองลงมาคือ เพราะไม่มีเวลา ร้อยละ 14.47 ส่วนนักเรียนหญิง สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า เพราะไม่หิว ร้อยละ 83.06 รองลงมา เพราะไม่มีเวลา 14.11

2. ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดย ส่วนรวมมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูง และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงในทุกด้าน ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

การรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร และการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนโดยส่วนรวมมีค่านิยม เกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูงมาก จำนวน 5 ข้อ ระดับสูง จำนวน 58 ข้อ ส่วนรายข้อ ที่นักเรียนโดยส่วนรวมมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 12 ข้อ สรุปได้ ดังนี้

ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ เรียงตามลำดับดังนี้

1. การรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ เช่น หัวใจ ไส้ ตับ ปอด สับคาคี ละคร 1 - 2 ครั้ง
2. การรับประทานอาหารว่างจำพวกอาหารสำเร็จรูปที่บรรจุห่อหรือกล่อง เช่น ขนมปัง ข้าวเกรียบกุ้ง บะหมี่สำเร็จรูป*
3. การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยผงเมสึดแห้ง เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ฯลฯ เช่น ถั่วคัม ผงถั่วเหลือง ในแต่ละวัน
4. การรับประทานข้าว ก๋วยเตี๋ยว หรือแป้งชนิดอื่น อย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง
5. การดื่มนมสด วันละ 1 - 2 แก้ว ทุกวัน
6. การรับประทานผักสีเหลืองหรือผลไม้สุกสีเหลือง เช่น ฟักทอง กะหล่ำ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง

ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ เรียงตามลำดับดังนี้

1. การบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผงชูรสลงในอาหารที่ซื้อรับประทาน
2. การสังเกตลักษณะของน้ำส้มสายชูแท้ และสีของพริกคอง ในน้ำส้มสายชูก่อนรับประทาน
3. การรับประทานหวานเย็น หรือน้ำแข็งใส่น้ำหวาน*
4. การอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่ใช้หุงต้มก่อนรับประทาน

* ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารด้านลบ

ด้านสุขนิตยในการรับประทานอาหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ เรียงตามลำดับดังนี้

1. การรับประทานอาหารมือเย็นมากกว่ามืออื่น ๆ*
2. การดูโทรทัศน์ขณะรับประทานอาหาร*
3. การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูงทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบกันพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 23 ข้อ โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชายทุกข้อ ได้แก่

ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

1. การรับประทานข้าวกับน้ำปลาหรือซอสโดยไม่ต้องการกับข้าวอย่างอื่น*
2. การรับประทานผลไม้สดในแต่ละวัน
3. การรับประทานวิตามินเสริมแทนอาหาร*
4. การรับประทานนมปั่นหวานแทนนมสด*
5. การไม่รับประทานอาหารที่มีผัก*

ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ

6. การดื่มน้ำชาหรือกาแฟ*
7. การเลือกรับประทานอาหารที่ไม่มีแมลงวันตอม
8. การล้างผักหรือผลไม้ด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้งให้สะอาดก่อนรับประทาน

*ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารด้านลบ

9. การรับประทานลูกชิ้นที่กรุบกรอบเท่านั้น*

10. การรับประทานอาหารที่ไม่สุก หรือสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ปลาจี่ ปลาจ่อม

ลาบ ก้อยน แหนม*

11. การดื่มเครื่องดื่มบำรุงกำลังหรือเครื่องดื่มประเภทเกลือแร่*

12. การสังเกตสัญลักษณ์ของน้ำส้มสายชูแท้และสีของพริกคองในน้ำส้มสายชู

ก่อนรับประทาน

13. การบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผงชูรสลงในอาหารที่ซื้อรับประทาน

ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร

14. การรับประทานอาหารรสจัด เช่น หวานจัด เค็มจัด เปรี้ยวจัด เผ็ดจัด*

15. การล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหารแต่ละมื้อ

16. การแปรงฟันหรือบ้วนปากให้สะอาดหลังการรับประทานอาหาร

17. การรับประทานอาหารโดยเคี้ยวอาหารช้า ๆ ให้ละเอียดก่อนกลืน

18. การเก็บอาหารที่ตกหล่นบนพื้นขึ้นมารับประทานอาหาร

19. การใช้ภาชนะและช้อนที่สะอาดในการรับประทานอาหาร

20. การดื่มน้ำสะอาดพอสมควรประมาณ 1 แก้ว หลังรับประทานอาหาร

ด้านการเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์

21. การเลือกซื้ออาหารหรือขนมที่มีของเล่น ของแถมมาก ๆ*

22. การซื้ออาหารสำเร็จรูปโดยดูวันหมดอายุที่ฉลากข้างภาชนะที่บรรจุ เช่น

นมกล่อง ถั่วอบ

23. การเลือกซื้ออาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าของอาหาร

3.2 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ระหว่าง

นักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการ

บริโภคอาหาร พบว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่านิยมเกี่ยวกับการ

* ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารด้านลบ

บริโภคอาหารในระดับสูงทั้งโดยส่วนรวมและรายด้าน ส่วนนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ 3 ด้าน และอยู่ในระดับสูงเพียงด้านเดียวคือ ด้านรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ เมื่อเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมาก และนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทั้งโดยส่วนรวมและรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 55 ข้อ สำหรับข้ออื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่บิดามารดามีอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และขนาดของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยอภิปรายผลเฉพาะประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมาจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเป็นพื้นฐาน และได้รับการพัฒาค่านิยมเหล่านี้จากโรงเรียนในลำดับต่อมา จะเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้บรรจุเรื่องอาหารและโภชนาการไว้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 และในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520) แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนได้ผ่านการเรียนรู้ และได้รับการปลูกฝังพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องจากโรงเรียนมาแล้ว ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังที่ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2527 : 73) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนถือว่าเป็นสถานที่ที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านสุขภาพอนามัยให้แก่นักเรียน ครูเป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นผู้ที่ได้ให้ความสนใจ และ เชื้อเพลิง การปลูกฝังค่านิยมโดยครูจึงเป็นสิ่งที่น่าจะทำให้ได้ง่ายกว่าในสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ นอกจากนั้นการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและสร้างสุนทรีย์ที่ดีในการรับประทานอาหารนับเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญส่วนหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ดีให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยได้พิจารณาไตร่ตรองให้ค่า ให้ความสำคัญและยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง ดังที่ผลการวิจัยของคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2524 : 54) พบว่า ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนที่มีการจัดโครงการอาหารกลางวัน เห็นว่า โครงการนี้มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงนิสัยในการเลือกและการรับประทานอาหารของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุรินทร์ จันท์มา (2529 : ก) ที่พบว่าการปฏิบัติในการรับประทานอาหารของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีการจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ดี

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการบริโภคอาหารผ่านทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนเอกสารและวารสารต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมให้แก่นักเรียน ดังที่ อีระ ชัยยุทธยรรยง (2534 : 59) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาค่านิยมทั้งส่วนตัวหรือค่านิยมของสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว อาจจะเป็นหนังสือ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ โรงเรียน ผู้ที่รักนับถือ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของบุคคลได้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว จึงทำให้นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารทั้งโดยส่วนรวมและรายค้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณิ ปานเจริญ (2533 : ก) ที่พบว่า ค่านิยมทางสุขภาพด้านอาหารและการบริโภค

อาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนต่าง ๆ โดยพิจารณาเป็น
รายข้อ พบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำในบางข้อ ซึ่งผู้วิจัยขอ
อภิปรายในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการ
บริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำในเรื่อง การรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ สัปดาห์ละ 1 - 2
ครั้ง การรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้งในแต่ละวัน การรับประทานผักสีเหลืองหรือผลไม้
สุกสีเหลืองอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง และการดื่มนมสมวันละ 1 - 2 แก้ว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอาจ
เนื่องมาจากสภาพครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาไม่เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้าง
และปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารในเรื่องนี้ให้แก่ นักเรียน เพราะจากผลการวิจัยพบว่า
บิดาและมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขาย จะเห็นได้ว่าเป็นอาชีพ
ที่มีรายได้น้อยและรายได้ไม่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
(2532 : 60) ที่พบว่าผู้ปกครองของเด็กนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีอาชีพที่ทำรายได้
ไม่แน่นอนและฐานะยากจน จึงทำให้มีผลต่ออำนาจการซื้ออาหารที่มีประโยชน์มาบริโภคในครอบครัว
ให้ครบถ้วน โดยเฉพาะอาหารประเภทเครื่องในสัตว์และนม ซึ่งเป็นอาหารที่ค่อนข้างมีราคาแพง
ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้บริโภคอาหารดังกล่าวหรือบริโภคในปริมาณที่น้อยมาก รวมทั้งบิดามารดา
ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะสนใจเอาใจใส่ในเรื่องการบริโภค
อาหารและการสร้างเสริมความรู้ ประสบการณ์ และทักษะในการพัฒาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภค
อาหารที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน ดังที่ อนงค์ หงสา (2528 : 27) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองของ
เด็กนักเรียนที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อยไม่แน่นอน ผู้ปกครองจึงให้ความสำคัญ
กับความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากกว่าการเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาของบุตรหลาน ประกอบกับบิดา
มารดาของนักเรียนมีความรู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า เท่านั้น จึงทำให้ขาดความรู้
ความเข้าใจในการอบรมและปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้แก่ นักเรียน ใน

เรื่องการรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ อาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้ง ผักและผลไม้สุก สีสเหลืองและการดื่มนมสดวันละ 1 - 2 แก้ว และอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอน และการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนยังขาดการส่งเสริมและพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารจำพวก เครื่องในสัตว์ ผักและผลไม้สุกสีเหลือง อาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้งและนมสด ให้แก่นักเรียน เพราะจากการศึกษาการจัดโครงการอาหารกลางวันพบว่าโรงเรียนเป็นจำนวนมากไม่สามารถจัดนมสดเป็นอาหารให้นักเรียนดื่มได้ทุกวันทุกโรงเรียน และมีการจัดอาหารประเภทดังกล่าวเป็นอาหารกลางวันค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีราคาค่อนข้างแพง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2532 : 49) ที่พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กร้อยละ 32.1 ไม่ได้จัดบริการอาหารว่างประเภทนมให้กับนักเรียนทุกวัน และมีอาหารกลางวันร้อยละ 14.5 ที่มีสารอาหารโปรตีนเพียงพอกับความต้องการของร่างกายของนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปีลงมาเท่านั้น และรายการอาหารส่วนใหญ่มักจะประกอบด้วยอาหารหลักเพียง 3 หมู่ไม่ครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ

ด้วยเหตุและผลดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะในการพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร นักเรียนจึงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำในเรื่องการรับประทานอาหารจำพวกเครื่องในสัตว์ อาหารที่ปรุงด้วยถั่วเมล็ดแห้ง ผักและผลไม้สุกสีเหลือง และการดื่มนมสดวันละ 1 - 2 แก้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณิ ปานเจริญ (2533 : ก) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 มีค่านิยมทางสุขภาพด้านอาหารและการบริโภคอาหารในรายข้อ เรื่องการดื่มนมวันละ 1 - 2 แก้ว อยู่ในระดับต่ำ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำในรายข้อเกี่ยวกับการรับประทานข้าว ก๋วยเตี๋ยว หรือแป้งชนิดอื่นอย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง และการรับประทานอาหารว่างจำพวกอาหารสำเร็จรูปที่บรรจุห่อหรือกล่อง เช่น บะหมี่สำเร็จรูป ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากวิถีชีวิตที่เร่งรีบ และแข่งขันสูงในระบบสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้ความสำคัญในการรับประทานอาหารครบ 3 มื้อ โดยมีอาหารประเภทข้าวหรือแป้งเป็นอาหารหลัก

ลดน้อยลง ซึ่งจากการสำรวจอาหารและโภชนาการแห่งชาติ (กองโภชนาการ) พบว่าประชาชนชาวไทยรับประทานอาหารคาร์โบไฮเดรตประเภทข้าวและแป้งในปริมาณที่ลดลงจากในอดีต โดยลดลงร้อยละ 80.0 ใน พ.ศ. 2503 เป็นร้อยละ 78.8 ใน พ.ศ. 2518 และร้อยละ 66.8 ในปี พ.ศ. 2529 และจากผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนถึงร้อยละ 41.10 ที่ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า โดยมีสาเหตุส่วนใหญ่คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 45 รองลงมา คือ ไม่มีเวลา ร้อยละ 43.03 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารเช้าลดน้อยลงและมีผลต่อไปถึงการให้ความสำคัญต่อการรับประทานอาหารเช้าหรือแป้งชนิดอื่นอย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง เพราะข้าวมักเป็นอาหารหลักของคนไทย และเนื่องจากไม่มีเวลาในการจัดอาหาร การประกอบอาหารจึงใช้วิธีที่สะดวก ง่าย และประหยัดเวลา โดยไม่ค่อยคำนึงถึงคุณค่าของอาหาร อาหารสำเร็จรูปต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่เข้ามาตอบสนองต่อความเร่งรีบของครอบครัว ดังที่ เครือวัลย์ หุตานุวัตร (2533 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า วิถีชีวิตโดยเฉพาะในเรื่องอาหารการกินได้เปลี่ยนเป็นแบบคนเมืองมากขึ้น และเนื่องจากอิทธิพลการโฆษณา จากสื่อโทรทัศน์ ทำให้ชาวบ้านมีค่านิยมในการบริโภคเปลี่ยนไปซื้ออาหารที่ไม่มีประโยชน์มาบริโภคมากขึ้น อาหารสำเร็จรูปที่ด้อยคุณค่ามีบทบาทมากขึ้น ค่านิยมเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดมาสู่นักเรียน จึงอาจเป็นผลให้นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำในเรื่องดังกล่าว

ด้านการรับประทานอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและอาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่องการสังเกตลักษณะของน้ำส้มสายชูแท้ การบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหารที่รับประทาน การรับประทานอาหารหวานเย็นหรือน้ำแข็งใส่น้ำหวาน และการถนอมอาหารกระป๋องในภาชนะหุงต้มก่อนรับประทาน ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากนักเรียนขาดความรู้ที่ถูกต้อง ไม่ได้ได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และทักษะในการพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดังกล่าวจากโรงเรียน เพราะความรู้ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนการสอนจะได้ผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้นำความรู้นั้นไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันเท่านั้น ดังที่ เกอเต้ (Goethe : 44) ได้กล่าวว่า เพียงมีแต่ความรู้เท่านั้นไม่พอ จะต้องนำไปใช้ และการตั้งใจว่าจะทำนั้นก็ไม่พอ จะต้องลงมือทำ

จริง ๆ ด้วย (Goethe.; อ้างอิงมาจาก สุชาติ โสภประยูร. 2528) และสอดคล้องกับผล การวิจัยของ สวณิต อ่องรุ่งเรือง และสุภา จันทรพิทักษ์ (2528 : ก) ที่พบว่า ครูระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนชนบทจังหวัดสงขลา ยังมีความรู้ทางโภชนาการในบางหัวข้อยังไม่ถูกต้อง อีกทั้งครูยังไม่แน่ใจในสิ่งที่สอนนั้นว่าเด็กจะสามารถรับและนำไปปฏิบัติได้จริง และเนื่องจาก ผู้ปกครองได้รับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ อาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสังเกตลักษณะ น้ำล้นสายชูแท้ การอุ่นอาหารกระป๋องในภาชนะที่หุงต้มก่อนรับประทาน จึงอาจไม่เคยนำมาปฏิบัติ ในครอบครัว ทำให้นักเรียนไม่เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภค อาหารในเรื่องนี้ นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากชนบทรรมนิยมประเพณีไทย ดังที่ ประกอบ บุรินทร์ (2530 : 17) ได้กล่าวว่า "คนไทยโดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะมีการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ อยู่มาก บางอย่างเป็นผลมาจากความเชื่อและลำห้ล้ง บางอย่างเป็นผลมาจากความยากจน และ บางอย่างก็มีผลมาจากการกินแบบตามใจปากหรือรสชาด" จะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยส่วนใหญ่นิยม ใส่ผงชูรสลงในอาหารโดยเชื่อว่าทำให้อาหารมีรสอร่อยขึ้น และนิยมซื้อน้ำหวานหรือน้ำแข็งใสให้ เด็กรับประทานและจากการเก็บข้อมูลด้วยตนเองยังพบว่า มีโรงเรียนบางแห่งอนุญาตให้มีการขาย เครื่องดื่มประเภทน้ำในโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการ บริโภคอาหารในเรื่องการบอกแม่ค้าไม่ให้ใส่ผงชูรสในอาหารที่รับประทาน และการรับประทาน หวานเย็นหรือน้ำแข็งใส่น้ำหวานอยู่ในระดับต่ำ

ด้านสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำในเรื่องการดูโทรทัศน์ ขณะรับประทานอาหาร ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และจากการ วิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2525 : 63) พบว่า กิจกรรมที่ได้กี่ยวเรียน ที่มีอายุระหว่าง 6 - 12 ปี ชอบทำมากที่สุดคือ การดูโทรทัศน์ จึงอาจทำให้นักเรียนมีค่านิยม เกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำในเรื่องนี้ และผู้วิจัยเห็นว่า เป็นค่านิยมที่ควรได้รับการปรับปรุงและ พัฒนาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เพราะอาจมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมี พฤติกรรมการรับประทานอาหารพร่ำเพรื่อและขาดการออกกำลังกายซึ่งอาจเป็นสาเหตุของโรคอ้วน ได้ในภายหลัง

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำในเรื่องการรับประทานอาหารเย็นมากกว่ามื้ออื่น ๆ อาจเนื่องมาจากครอบครัวไทยให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารมื้อเย็นมากกว่ามื้ออื่น ๆ เพราะเป็นเวลาที่ทุกคนในครอบครัวได้อยู่พร้อมหน้ากัน และมีเวลาในการรับประทานอาหารมากกว่ามื้ออื่น ๆ โดยไม่ต้องเร่งรีบ จึงทำให้นักเรียนให้ความสำคัญกับอาหารมื้อเย็นมากกว่ามื้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองโภชนาการ กรมอนามัย (2533 : 46) ที่พบว่า นักเรียนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่บริโภคอาหารมื้อเย็นมากกว่ามื้ออื่น ๆ และนิสัยการบริโภคอาหารมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยปรับปรุงและพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารในเรื่องนี้ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น

จะเห็นได้ว่า การที่นักเรียนมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับต่ำในบางเรื่องดังที่กล่าวมาแล้ว อาจมีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการของนักเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการปรับปรุงและพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยสัมพันธ์ภาพระหว่างบ้าน โรงเรียน และการสื่อสารจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาค่านิยม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2527 : 34) ซึ่งนอกเหนือไปจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์และทักษะในการพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

2. การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน

2.1 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนระหว่าง

นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยส่วนรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวมและรายด้านสูงกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้หญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความใกล้ชิดต่อการประพฤติปฏิบัติทางสุขภาพมากกว่าผู้ชาย ในเรื่องการจัดการปรับปรุงอาหาร และการเลือกซื้ออาหารมาบริโภคในครัวเรือน ผู้หญิงจะมีบทบาทในสิ่งเหล่านี้มากกว่าผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ผู้จัดหาหรือปรุงอาหารประจำวันที่บ้านของนักเรียนส่วนใหญ่คือ มารดา และจากการอบรมเลี้ยงดูบุตรในสังคมไทย เด็กผู้หญิงมักมีความใกล้ชิดกับมารดามากกว่าเด็กชาย จึงได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้มีความสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องอาหารและโภชนาการมากกว่าเด็กผู้ชาย นอกจากนี้ สุชา จันทร์เอม (2528 : 28) ยังได้กล่าวไว้ว่า ในวัยเด็กตอนปลายหรือวัยย่างเข้า

สู่วัยรุ่น เพศหญิงจะพัฒนาการเร็วกว่าเพศชายประมาณ 2 ปี จึงมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกายและการพัฒนาทางด้านสมอง รวมทั้งเด็กหญิงยังฉลาดกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อยในวัยนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้เด็กผู้หญิงมีการเรียนรู้และมีทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารจากการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดีกว่าเด็กผู้ชาย ฉะนั้นจึงมีความคิดรวบยอด การรู้จักวินัยไตร่ตรอง การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจลา เพียร์ชอบ (2529 : ก) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร นักเรียนหญิงดูแลสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารดีกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธี เสถียรยานนท์ (2530 : ก) ที่พบว่า ค่านิยมทางสุขภาพด้านอาหารและการบริโภคอาหารของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนชาย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณิ ปานเจริญ (2533 : ก) ที่พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่านิยมทางสุขภาพด้านอาหารและการบริโภคอาหารแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนชาย

2.2 การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารระหว่างนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวมอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารโดยส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติของบุคคล ดังที่สุนทรี โคมิน และสนิท สมัครการ (2522 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า "ค่านิยมทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ำ้นำพฤติกรรมการปฏิบัติของมนุษย์" และเป็นการยืนยันแนวความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ที่เคยกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจากผลการวิจัยจึงเป็นไปได้ว่า นักเรียนที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่

ถูกต้องอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากนักเรียนให้ความสำคัญต่อการบริโภคอาหารที่ถูกต้องสูง หรือมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงนั่นเอง ส่วนนักเรียนที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอยู่ในระดับน้อย ก็เนื่องมาจากนักเรียนให้ความสำคัญต่อการบริโภคอาหารเรื่องนั้นต่ำ หรือมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารต่ำนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทรี โคมิน และสนธิ สมัครการ (2522 : 56) ที่พบว่า ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมที่อยู่ในขอบข่ายในเรื่องเดียวกัน คือค่านิยมทางศาสนาของบุคคล สามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาของทุกคนได้ และสอดคล้องกับการวิจัยของสุพรรณิ ปานเจริญ (2533 : ก) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับสุขภาพและนักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับสุขภาพมีค่านิยมทางสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับสุขภาพมีค่านิยมทางสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับสุขภาพ

อนึ่งจากการวิจัยพบว่า มีนักเรียนร้อยละ 65.18 ที่ได้รับประทานอาหารเข้าทุกวัน ร้อยละ 30.96 และ ร้อยละ 3.84 ได้รับประทานอาหารเข้าบางวันและไม่ได้รับประทานอาหารเข้าเลยตามลำดับ โดยสาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเข้าส่วนใหญ่คือ ไม่มีหัว ร้อยละ 82.05 รองลงมาคือ ไม่มีเวลา และไม่มีใครจัดหาหรือปรุงอาหารให้ ร้อยละ 14.30 และร้อยละ 3.65 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามีนักเรียนเกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้รับประทานอาหารเข้า ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อภาวะโภชนาการและสุขภาพของนักเรียน เพราะอาหารเข้ามีความสำคัญต่อร่างกายมาก การรับประทานอาหารเข้าจะช่วยทำให้ร่างกายได้รับประโยชน์ ที่สำคัญคือช่วยให้ร่างกายได้รับสารอาหารเพียงพอกับความต้องการและช่วยให้ระดับน้ำตาลในเลือดอยู่ในระดับปกติ เป็นผลให้การทำงานในร่างกายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การรับประทานอาหารเข้าก่อนไปโรงเรียนทุกวัน จะช่วยให้เด็กมีสมาธิในการเรียนซึ่งการรับประทานอาหารว่างตอนสายจะไม่สามารถทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานหรือการเรียนเพิ่มขึ้น และการงดอาหารเข้ายังทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่าง ๆ และพลังงานลดลงด้วย (วลัย อินทรมพรรย. 2530 : 32) ปัญหาที่เด็กในวัยเรียนไม่ได้รับประทานอาหารเข้าเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากนักเรียนไม่มีหัว ไม่มีเวลา และไม่มีใครจัดหาหรือปรุงอาหารให้ นั้น อาจเนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลเด็กเพราะต้องรีบออกไป

ประกอบอาชีพแต่เช้า ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายจึงไม่มีเวลาจัดหาอาหารเช้าให้นักเรียนหรือนักเรียนต้องเร่งรีบมาโรงเรียน เนื่องจากการจราจรติดขัดจึงไม่มีเวลารับประทานอาหารเช้า เป็นต้น ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรจะมีข้อมูลของนักเรียนส่วนนี้ไว้ เพื่อจะได้ช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้าก่อนเข้าเรียน ทางโรงเรียนควรจะต้องประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอาหารเช้าเพื่อจะได้หาวิธีให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าทุกวัน สำหรับครอบครัวที่มีฐานะยากจน และไม่สามารถจัดหาอาหารเช้าให้นักเรียนได้ ก็คงจะต้องเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานครร่วมกับโรงเรียนและสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นในการจัดหาอาหารเช้าที่มีราคาถูก และมีคุณค่าให้นักเรียน เพื่อปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและครอบครัวต่อไป

นอกจากนี้จากการจำแนกนักเรียนตามลักษณะการรับประทานอาหารกลางวัน พบว่ามีนักเรียนร้อยละ 19.43 รับประทานอาหารกลางวันบางวัน และร้อยละ 1.08 ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันเลย โดยสาเหตุที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันส่วนใหญ่คือไม่มีหิว ร้อยละ 96.25 รองลงมาคือ ไม่มีเวลาและไม่มีเงิน ร้อยละ 3.15 และ 0.60 ตามลำดับ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่รับประทานอาหารกลางวันทางโรงเรียนจัดให้โดยต้องเสียเงิน ร้อยละ 53.35 ปัญหาที่นักเรียนไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันโดยมีสาเหตุจากไม่มีหิวอาจเนื่องจากนักเรียนได้รับประทานอาหารว่างก่อนรับประทานอาหารกลางวันแล้วจึงไม่หิว หรือนักเรียนอาจนำเงินที่ได้รับมาจากบ้านมาเป็นค่าอาหารกลางวันไปซื้อขนมที่ไม่มีประโยชน์จนหมดจึงไม่มีเงินซื้ออาหารกลางวันรับประทาน และจากการศึกษา พบว่ามีนักเรียนบางส่วนที่มีฐานะยากจนไม่มีเงินซื้ออาหารกลางวันแต่อยากและมีบมด้อยในเรื่องฐานะไม่กล้าแจ้งให้ครูทราบเพื่อขอรับประทานอาหารกลางวันฟรี ดังนั้นทางโรงเรียนควรมีข้อมูลในส่วนนี้ไว้ด้วย เพื่อช่วยเหลือดูแลให้เด็กได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวันโดยเฉพาะเด็กที่ยากจน และควรมอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนเหล่านี้ช่วยเหลือในการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนร่วมกับนักเรียนอาสาสมัครอื่น ๆ ที่ไม่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและต้องการช่วยเหลือโรงเรียนเพื่อลดบมด้อยของเด็กยากจนและไม่รู้สึกว่าคุณแตกต่างจากผู้อื่น ทั้งยังเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักเลือกและปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้แก่เด็กด้วย

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่บิดามารดามีอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้และขนาดของครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์และระดับสติปัญญาการรับรู้ใกล้เคียงกัน การได้รับความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ มีใกล้เคียงกันมาก และนอกจากได้รับความรู้จากโรงเรียนแล้ว ปัจจุบันสื่อมวลชนต่าง ๆ มีการเผยแพร่เรื่องนี้อยู่ทั่วไป และได้รับข้อมูลจากผู้อื่นคล้ายคลึงกัน ทำให้ระดับความรู้ไม่แตกต่างกัน ประกอบกับสภาพทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ขาดแหล่งค้นคว้า ไม่มีหนังสือสำหรับอ่านเพิ่มเติมเพียงพอ ทำให้ระดับความรู้ไม่แตกต่างกัน และเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเก็บข้อมูลจัดทำในห้องเรียน นักเรียนอาจคิดว่าเป็นการสอบ อาจจะมีการลอกกัน และถามกันประกอบกับแบบสอบถามมีหลายหน้า นักเรียนไม่มีเวลาที่จะคิดและไตร่ตรองซึ่งสภาพที่แท้จริง และได้ก๊วยนี้้อิทธิพลจากโรงเรียนสูงมาก เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตในโรงเรียน ไม่มีเวลาที่จะได้คลุกคลีกับบิดามารดา ประกอบกับบิดามารดาต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้ห้วงค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และขนาดของครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แต่ประการใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้แต่ใช้วิธีเทคนิคและเครื่องมือที่ต่างออกไป เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์
2. ควรศึกษารูปแบบการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการปลูกฝัง และพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนให้ได้ผลดี
3. ควรศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน ในกลุ่มที่มีปัญหาทุพโภชนาการ เพื่อศึกษาว่ามีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารในเรื่องใดบ้างที่อยู่ในระดับต่ำ และส่งเสริมให้เกิดปัญหาทุพโภชนาการเหล่านั้น
4. ควรมีการท้าววิจัยเรื่องค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารในเขตจังหวัดอื่น ๆ และเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กองโภชนาการ, กรมอนามัย และภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

รายงานผลการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของประเทศไทย พ.ศ. 2529.

ม.ป.ป.

ก่อ สวัสดิพานิช. "วัยรุ่นกับค่านิยมและระบบศีลธรรม," เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการศึกษา.

กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2518.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการประเมินผลโครงการ : การ

จัดอาหารกลางวัน. ม.ป.ป., 2524. อัดสำเนา.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการสาธารณสุขตามแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2534.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือวิทยากรฝึกอบรมการสร้างค่านิยม. กรุงเทพฯ :

ม.ป.ป., 2525.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, กองวิจัยและแผนงาน. ค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคม. รายงาน

การวิจัย, 2523.

คณะกรรมการอาหารและโภชนาการแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนงานอาหารและโภชนาการแห่งชาติ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539). กรุงเทพฯ :

ม.ป.ท., 2534.

เครือวัลย์ หุตานุวัตร. "การเปลี่ยนแปลงของระบบอาหารธรรมชาติชนบทอีสาน," พฤติกรรม

สุขภาพ. กรุงเทพฯ : ข่ายงานวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ ศูนย์ประสานงานทางการแพทย์

และสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2533.

จริยาวัตร คมพยัคฆ์. "รายงานการวิจัยเรื่องสภาวะโภชนาการและบริโภคนิสัยของเด็กก่อน

วัยเรียนเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร," โภชนาการสาร. 14(1) : มกราคม -

มีนาคม 2523.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันวิจัยสังคม. ทัศนคติเด็กวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2525.

เจลา เพียรชอบ. การดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

จูจันทร์ จันท์มา. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติในการรับประทานอาหารและภาวะโภชนาการของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2530.

ทวี ฤกษ์สำราญ. โภชนาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป.

ท่าเนียบ ไสแสนน้อย. ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527. อัดสำเนา.

ธีระ ชัยยุทธบรรยง. "มาทำความเข้าใจในเรื่องค่านิยมกันเถอะ," วารสารแนะแนว. 25 (134) : 59 - 65; เมษายน - พฤษภาคม 2534.

นันทิยา เกิดวิชัย. ความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณนิสัยกับภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.

นาคยา ภักธแสงไทย. ยุทธศาสตร์การสอนเพื่อพัฒนาค่านิยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, 2524.

ประกอบ คุปรัตน์. "อาหารการกินกับความอยู่รอดของคนสลัมและเด็ก ๆ," เอกสารประกอบสัมมนาเชิงวิชาการเรื่อง ภาวะโภชนาการของเด็กในชุมชนแออัด. กรุงเทพฯ :

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 24 ธันวาคม 2530.

ประคอง กรรณสุต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2528.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พีระพัฒนา, 2526.

_____ . คำนิยาม : เอกสารการสอนวิชาสุขศึกษาหน่วยที่ 1 - 7 มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บ.สัมพันธ์พาณิชย์,
2527.

พนอ ทิพย์พิมลรัตน์. พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

พลศึกษา, กรม กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กระทรวงศึกษาธิการ. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม

สุขภาพเพื่อแสวงหาสู่ทางไปสู่สุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อปี 2534 ศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับ

ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2529.

พิทยา สายหู. โลกสมมติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม, 2516.

ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เสียวเซียงจงเจริญการพิมพ์, 2523.

ภารดี. เต็มเจริญ และคนอื่น ๆ. ภาวะโภชนาการและนิสัยการบริโภคอาหารเข้าของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ภาควิชาโภชนวิทยา

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2531.

วลัย อินทร์มรรย. โภชนาการสำหรับคนวัยต่าง ๆ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แสงทวี

การพิมพ์, 2530.

วาสนา ไรจนศิริพงษ์. คำนิยามเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาใน

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

อัดสำเนา.

วิชาการ, กรม. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2524.

- วิชาการ, กรม. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- . หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- . หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523.
- ศุภลักษณ์ กุลโกวิท. ความสนใจทางด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2524. อัดสำเนา.
- สาธารณสุข, กระทรวง. กรมอนามัย กองโภชนาการ. แผนงานโภชนาการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2534.
- . เอกสารข้อมูลสถิติ ประจำปี 2533. กรุงเทพฯ : กองโภชนาการ, 2534.
- สุชาติ โสมประยูร. การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สุนทรี ไคมิน และสนิท สมักรการ. ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2522.
- สาโรช บัวศรี. จริยศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.
- สุชา จันทรเอม. วัยรุ่น. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2528.
- สุธี เสถียรยานนท์. ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สุพรรณิ ปานเจริญ. ค่านิยมทางสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.

ส่งเสริมสุขภาพ; กอง สำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร. สรุปผลการเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการในเด็กนักเรียน ป. 1 - ป. 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.

กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมสุขภาพ, 2534. อัดสำเนา.

การศึกษากรุงเทพมหานคร, สำนัก. รายงานผลการวิจัยสภาพและผลสำเร็จของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานครที่อยู่บริเวณพื้นที่เขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สหประชาพาณิชย์, ม.ป.ป.

อนามัยกรุงเทพมหานคร, สำนัก. รายงานการสำรวจการเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : 2534.

อนงค์ หงสา. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อมรา จันทราภานนท์. โภชนศาสตร์และโภชนบำบัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยพิทยา, 2520.

อารี วัลย์เสวี และคนอื่น ๆ. โภชนาการ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, 2523.

อานนท์ อาภาภิรมย์. ลักษณะสังคมและปัญหาของสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

Anderson, Lillian M. "The Relationship of Locus of Control, Health Value, Health Behavior and Health Status in the Elderly Doctoral Dissertation, University of Michigan, 1980," Dissertation Abstracts International. 40 : 4907 A; 1980.

Bohnenblust, Stephen Eric. "Relationships Between Students Value, Teacher Values, and Health Attitudes Among Students Enrolled in A College-Level Personal Health Class. Doctoral Dissertation, University of Illinois, 1981. Dissertation Abstracts International. 41 : 3433A; 1981.

Cosper, Anne Barbara and others. "The Effect of Nutrition Education on Dietary Habit of Fifth - Graders," The Journal of School Health. 47 : 475 - 477; October, 1977.

Dunn, Deborah Ann. "The Relationship of Health Locus of Control and Health Values to Medical Self - Care Knowledge and Attitudes of Undergraduate Health Education Majors in Oregon. Doctoral Dissertation, University of Oregon, 1981," Dissertation Abstracts International. 42 : 3433A; 1981.

Dictionary of the Social Science. New York : MacMillan Company, 1965.

Kerlinger, Fred N. Foundations of Behavioral Research. 2nd ed.
New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1973.

Nunnally. Psychological Theory. New York : McGraw-Hill book Company, 1967.

Phenix, Philip H. Philosophy of Education. New York : Henry Holt and Company, 1958.

Robin, Murphy and William. American Society : A Sociological Interpretation. New York : Alford A Knopf, 1964.

Roscoe and others. Student values : Exploration in Human Behavior.
New York : McGraw-Hill, 1968.

Raths, Loius E., Harmin, Merriel and Sidney B., Simon. Values and Teaching. Collumbus Ohio : Charles E. Merrill Publishing Co., 1966.

Rokeach, Milton Belief. Attitudes and Values : Theory of Organnization Change. London : Jessey - Bass., 1968.

———. The Nature of Human Values. New York : McMillan Publishing Company, 1973.

Yamene, Taro. Statistics : An Introduction Analysis. 2nd ed. New York : Harper and Row., 1970.

Yu, Jane Yin. Health Locus of Control and Health Values as Predictors of Food and Exercise Habits : Implications for Compliance in Health Education. Source : Dai 50/09B, Publication No AAC900/207, Cornell University, 1989.

ภาคผนวก

ภาควิชาสุขศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

25 ธันวาคม 2535

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวโสภณา รอดชู นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม" ซึ่งจะต้องขอข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใครขอความร่วมมือจากท่านในการอนุญาตให้นักเรียนดังกล่าว ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวโสภณา รอดชู)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจำนวนทั้งหมด 22 หน้า แบ่งออกเป็น 2 ตอน
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน รวม 16 ข้อ
 ตอนที่ 2 คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร รวม 65 ข้อ
2. ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงแต่ละตอนก่อนลงมือทำ คำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อคะแนน
 สอบแต่อย่างใด แต่คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย
 เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการและโภชนาการ ขอ
 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามชุดนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

<u>ตอนที่ 1</u>	ข้อมูลทั่วไปของตัวนักเรียน	สำหรับผู้วิจัย
<u>คำชี้แจง</u>	ให้นักเรียนเติมข้อความในช่องว่าง หรือขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน	☐ ☐ ☐ 1-3 ☐ 4
1. เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง	☐ 5
2. ปัจจุบันนักเรียนมีอายุ	☐ ต่ำกว่า 11 ปี ☐ 11 - 12 ปี ☐ 13 - 14 ปี ☐ มากกว่า 14 ปีขึ้นไป	☐ 6
3. ศาสนา	☐ พุทธ ☐ คริสต์ ☐ อิสลาม ☐ อื่น ๆ	☐ 7
4. อาชีพของบิดา (หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาทำมากที่สุดในรอบปี)	☐ รับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย ☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ กรรมกร ☐ พนักงานบริษัท ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	☐ 8
5. อาชีพของมารดา (หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาทำมากที่สุดในรอบปี)	☐ รับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย ☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ กรรมกร ☐ พนักงานบริษัท ☐ งานบ้าน และมีรายได้พิเศษที่รับทำอยู่กับบ้าน เช่น เย็บปักเสื้อผ้า ทำตุ๊กตา เป็นต้น ☐ งานบ้าน ไม่มีรายได้ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	☐ 9

6. วุฒิทางการศึกษาของบิดา

[] 10

- ☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ
- ☐ ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า
- ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือเทียบเท่า
- ☐ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
- ☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- ☐ อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- ☐ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7. วุฒิทางการศึกษาของมารดา

[] 11

- ☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ
- ☐ ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า
- ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือเทียบเท่า
- ☐ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
- ☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- ☐ อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- ☐ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

8. บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน [] 12
- ☐ บิดา
☐ มารดา
☐ บิดามารดา
☐ บุคคลอื่น ๆ (โปรดระบุ)
9. จำนวนสมาชิกในครอบครัว [] 13
- ☐ 2 - 3 คน ☐ 4 - 5 คน
☐ 6 - 7 คน ☐ มากกว่า 7 คน
10. นักเรียนได้รับเงินจากทางบ้านเพื่อนำมาเป็นค่าอาหารกลางวันโรงเรียนวันละ [] 14
- ☐ ไม่ได้รับเลย
☐ 1 - 5 บาท
☐ 6 - 10 บาท
☐ 10 บาทขึ้นไป (โปรดระบุ)
11. อาหารประจำวันที่บ้านของนักเรียนได้มาจาก [] 15
- ☐ ปู่งอาหารเอง
☐ ซื้ออาหารสำเร็จรูปหรืออาหารถุงรับประทาน
☐ อาหารปิ่นโต
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)
12. ใครเป็นผู้จัดหรือปู่งอาหารที่บ้านของนักเรียน [] 16
- ☐ แม่
☐ ตัวนักเรียนเอง
☐ คนรับใช้
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

13. นักเรียนได้รับประทานอาหารเช้า ก่อนเข้าเรียนหรือไม่ [] 17
- [] ก. รับประทานทุกวัน
- [] ข. รับประทานบางวัน เพราะบางวัน [] ไม่หิว
- [] ไม่มีเวลา
- [] ไม่มีใครจัดหาหรือปรุงอาหารให้
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- [] ค. ไม่ได้รับประทานเลย เพราะ [] ไม่หิว
- [] ไม่มีเวลา
- [] ไม่มีใครจัดหาหรือปรุงอาหารให้
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- (ถ้านักเรียนเลือกตอบ ข้อ ค. ไม่ต้องตอบคำถามข้อ 14 ให้ข้ามไปทำข้อ 15 ต่อไป)
14. นักเรียนรับประทานอาหารเช้าโดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- [] รับประทานอาหารมาที่บ้าน [] 19
- [] นำอาหารมารับประทานที่โรงเรียน [] 20
- [] ซื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน [] 21
- [] ซื้ออาหารที่ทางโรงเรียนจัดไว้ [] 22
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ) [] 23

15. นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียนทุกวันหรือไม่ [] 24
- [] ก. รับประทานทุกวัน
- [] ข. รับประทานบางวัน เพราะบางวัน [] ไม่หิว
- [] ไม่มีเวลา
- [] ไม่มีเงิน
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- [] ค. ไม่ได้รับประทานเลย เพราะ [] ไม่หิว
- [] ไม่มีเงิน
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- (ถ้านักเรียนเลือกตอบ ข้อ ค. ไม่ต้องตอบคำถามข้อ 16)
16. นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียนโดย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- [] นำอาหารมาจากบ้าน [] 26
- [] ซื้อจากแม่ค้าที่มาขายบริเวณโรงเรียน [] 27
- [] โรงเรียนจัดอาหารให้โดยนักเรียนต้องเสียเงิน [] 28
- [] โรงเรียนจัดอาหารให้ฟรี [] 29
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ) [] 30
17. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน [] 31
- [] ก. น้อยกว่า 2,466 บาท
- [] ข. 2,466 - 7,410 บาท
- [] ค. มากกว่า 7,410 บาท
18. ขนาดของครอบครัว [] 32
- [] ก. มีสมาชิกน้อยกว่า 5 คน
- [] ข. มีสมาชิก 5 - 7 คน
- [] ค. มีสมาชิกมากกว่า 7 คน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างท้ายข้อความให้ตรงกับระดับที่นักเรียนเห็นว่ามีความสำคัญ เป็นที่ต้องการสำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อตนเองและการปฏิบัติจริงที่นักเรียนได้กระทำ หรือปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวันตามความเป็นจริง

ตัวอย่าง

ลำดับที่	ข้อความ	นักเรียนให้ความสำคัญ				การได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน				ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
		สำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติ								
		มากน้อยเพียงใด								
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย	
๑	การดื่มน้ำสะอาดวันละ 6 - 8 แก้ว			/				/		[]
๑๑	การรับประทานอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ ไข่ นม เต้าหู้		/					/		[]

จากตัวอย่างข้อ ๑ หมายความว่า นักเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดื่มน้ำสะอาดวันละ 6 - 8 แก้ว โดยได้ยึดเป็นหลักการปฏิบัติสำหรับตนเองในระดับน้อยและการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้นักเรียนทำนาน ๆ ครั้ง

จากตัวอย่างข้อ ๑๑ หมายความว่า นักเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับประทานอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ ไข่ นม เต้าหู้ โดยได้ยึดเป็นหลักการปฏิบัติสำหรับตนเองในระดับมากและการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้นักเรียนทำนาน ๆ ครั้ง

[illegible]

ลำดับที่	ข้อความ	นักเรียนให้ความสำคัญ สำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติ มากน้อยเพียงใด				การได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน				ช่องนี้ สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อยครั้ง	ทำนานๆครั้ง	ไม่เคยทำเลย	
										[] [] 1-3 [] [] 4 4
17	นักเรียนดูโทรทัศน์ ขณะ รับประทานอาหาร									[] [] 21 21
18	นักเรียนรับประทานอาหาร ข้าวกับน้ำปลาหรือซอส โดยไม่ต้องการกับข้าว อย่างอื่น									[] [] 22 22
19	นักเรียนรับประทานอาหาร จากพวกเครื่องใน สัตว์ เช่น หัวใจ ไส้ ตับ ปอด สับคากี่ละ 1 - 2 ครั้ง									[] [] 23 23 ๕

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ลำดับที่	ข้อความ	นักเรียนให้ความสำคัญ สำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติ อย่างน้อยเพียงใด				การได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน				ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด	ทำเป็น ประจำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	[] [] 1-3 [] [] 4 4
53	นักเรียนไม่รับประทาน อาหารที่มีผัก									[] [] 57 57
54	นักเรียนเลือก รับประทานอาหาร เฉพาะที่ชอบเท่านั้น									[] [] 58 58
55	นักเรียนเลือกซื้ออาหาร โดยพิจารณาถึงความ สะอาดของร้านและคน ขายมากกว่าความอร่อย ของอาหาร									[] [] 59 59
56	นักเรียนรับประทาน อาหารก่อนเข้านอน เช่น ขนมหวาน									[] [] 60 60

[illegible]

ลำดับที่	ข้อความ	นักเรียนให้ความสำคัญ สำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติ มากน้อยเพียงใด				การได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน				ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด	ทำเป็น ประจำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำนานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย	[] [] 1-3 [] [] 4 4
๕ 65	นักเรียนงดอาหาร บางมื้อในการควบคุม น้ำหนักร่างกาย									[] [] 69 69

****ขอให้นักเรียนตรวจทานแบบสอบถามว่าได้ทำครบทุกข้อก่อนส่งแบบสอบถามคืน****

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวโสภณา	ชื่อสกุล รอดชู
เกิดวันที่ 9 เดือน	พฤศจิกายน พุทธศักราช 2504
สถานที่เกิด	จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 108 หมู่ 8 ต.วังเย็น อ.บางแพ จ.ราชบุรี 70160
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดไผ่ล้อมฯ อ.เมือง จ.นครปฐม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดบางแพใต้ จ.ราชบุรี
พ.ศ. 2520	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จ.ราชบุรี
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จ.นครปฐม
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรชั้นสูง (พลศึกษา) วิทยาลัยพลศึกษา จ.ชลบุรี
พ.ศ. 2529	กศ.บ. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2535	กศ.ม. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คำนิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ

ของ

โสภณา รอดชู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

มีนาคม 2536

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ตามตัวแปรเพศ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษา และพื้นที่ของบิดามารดา รวมไปถึงรายได้ขนาดของครอบครัว และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,014 คน เป็นนักเรียนชาย 518 คน และนักเรียนหญิง 496 คน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 256 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 1,014 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่ามัธยฐานเลขคณิต 2.19 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสูง
2. การเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร
 - 2.1 นักเรียนหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.2 นักเรียนกลุ่มที่มีการปฏิบัติมากเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารสูงกว่ากลุ่มที่มีการปฏิบัติน้อยเกี่ยวกับการบริโภคอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่บิดามารดามีอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และขนาดของครอบครัว ที่แตกต่างกันมีค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่แตกต่างกัน

FOOD CONSUMER VALUES OF PRATHOM SUKSA VI STUDENTS IN
THE PRIMARY SCHOOL UNDER THE STUDENTS NAKORN PRATHOM
PRIMARY PROVINCIAL OFFICE

AN ABSTRACT

BY

SOPANA RODCHOO

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Health Education
at Srinakharinwirot University

March 1993

The purpose of the study were to investigate and to compare food consumption value of Prathom Suksa Six students in the School under the Nakoan Prshom Primary Provincial office. The independent variables were sex, the occupation of father or mother, the level of educational of father or mother, income of family, size of family and level of food consumption practices.

One thousand and fourteen (518 boys and 496 girls) Prathom Suksa Six students were randomly selected from 256 primary school and were asked to respond to a questionnaire constructed by a researcher. One hundred percent of questionnaires were returned. The obtained data were then statistically analyzed in terms of percentages, means and standard deviations. The t-teest and F-test were applied to determine significant differences

The findings were as follows :

1. The mean score on food consumption values of Prathom Suksa Six students was 2.91 which was considered to be in the "high" Level.

2. The comparasion of food consumption values indicated :

- 2.1 The female students had higher food consumption values than the male students significantly at the .05 level.

- 2.2 The students who had food consumption practices at the "more often" level had higher food consumption values than the students who had food consumption practices at the "less often" level significantly at the .05 level.

3. There were no significant difference in the occupation of father or mother, the level of educational of father or mother, incom of family, size of family on the food consumer values.